ZÁKLADNA

JEDNA Z NEJTĚŽŠÍCH CHVIL AMERIČANŮ V AFGHÁNISTÁNU

JAKE TAPPER

CPRESS

Základna

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Jake Tapper

Základna – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Základna

Jedna z nejtěžších chvil Američanů v Afghánistánu

Jake Tapper

CPress
Brno
2019

Základna

Jake Tapper

Překlad: Marek Pavka
Odborná korektura: Ondřej Dubský, Jakub Rumpl
Jazyková korektura: Kateřina Hošková
Obálka: Petr Přenosil
Technický redaktor: Radek Střecha
Odpovědný redaktor: Tomáš Krejčiřík, Jan Dvořák

Fotografie ze Shutterstock.com
Obálka: © Getmilitaryphotos / Shutterstock.com

Authorized translation from the English language edition The Outpost.
Copyright © 2012 by Jake Tapper

Translation © Marek Pavka, 2019

Objednávky knih:
www.albatrosmedia.cz
eshop@albatrosmedia.cz
bezplatná linka 800 555 513
ISBN tištěné verze 978-80-264-2849-7
ISBN e-knihy 978-80-264-2960-9 (1. zveřejnění, 2019)

Vydalo nakladatelství CPress v Brně roku 2019 ve společnosti Albatros Media a. s.
se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 35 203.
© Albatros Media a. s., 2019. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace
nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či
jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

ALBATROS MEDIA

Obsah

Autorská poznámka 9
Prolog: Soustředění 11

Kniha první

„Vraťte se se svým štítem, nebo na něm."

1. Každý je Alexandr 25
2. „Major Joe Fenty, dříč" 36
3. Jako další den na střelnici 45
4. Válka, osud a vítr 58
5. „Celé je to špatný nápad" 72
6. „Možná je to jenom průvan ve dveřích" 88
7. Pomníky imperiální arogance 95
8. Kopec 2610 110
9. „A to se vám stane" 127
10. Abstraktní hrozba teroru 141
11. I nepřítel do toho má co mluvit 154
12. Matthias Makedonec a LMTV 178
13. 7-31 197
14. Buddy 212
15. „Nejezděte tudy" 224

Kniha druhá

Dva do hrudi, jeden do hlavy

16. „Tady to bude bez zmrzliny“ 243
17. „Bulldog-šest, kde jste?“ 268
18. Balónky 293
19. Pokud jste nepřítel, prosím, vstaňte 318
20. „Nejdřív půjdeme do Kámdeše“ 344
21. Šachy bez pravidel 364
22. Když si umyl krev 380
23. Co je s Kainem Meshkinem? 403
24. Štěňata 418
25. Periklés v Kámdeši 432

Kniha třetí

Nepřítel na základně: Konec bojového opěrného bodu Keating

26. Generálovy úvahy 441
27. Lovci jelenů 468
28. Pošlete mě 497
29. Jízda výtahem 511
30. „Přej mi štěstí“ 517
31. Udělejte něco! 525
32. „Míří na mě RPG“ 543
33. Odrazit ty svině 552
34. Apache 560
35. Základy 570

36. Krev a plameny 578
37. Dlouhá cesta dolů 588
38. Svatý Kryštof 598
39. Dvě Purpurová srdce a jenom jedna jizva 606
40. Epilog 617
41. Slovníček 631

Věnováno mámě

Autorská poznámka

Nejobtížnější volba, před níž jsem při psaní této knihy stál, spočívala v otázce, zda být poctivý při líčení válečných hrůz, všech těch věcí, kvůli kterým je válka tak děsivá. Americká média se často takovým podrobnostem vyhýbají, čímž ale samotným Američanům nepomáhají, nemluvě o vojácích a lidech v zemích, o kterých americká vláda tvrdí, že chce podpořit jejich rozvoj. Přesto existují důvody, proč se vyhnout scénám, které jsou příliš detailní. Hlavně jde o to, aby byly chráněny rodiny těch vojáků, kteří byli raněni nebo zabiti, aby nebyly vystaveny podrobnostem, které by je mohly rozrušit. Na to jsem myslel a rozhodl jsem se, že některé informace nezveřejním.

Nebylo jich však mnoho.

Prolog: Soustředění

BYLO TO ŠÍLENSTVÍ.

Na letišti v Džalálábádu ve východním Afghánistánu se v létě roku 2006 mladý zpravodajský analytik jménem Jacob Whittaker snažil pochopit to, co právě slyšel.

Cože má být úkolem 10. horské divize amerických pozemních sil?

Whittaker musel svá slova pečlivě volit. Byl to nízko postavený „specialista" u idažské národní gardy a v armádní hierarchii nic neznamenal. Tento šestadvacetiletý muž s kulatou tváří měl prosté záliby – fotbalový klub Boise State a komiksy – a požíval reputace paličatého člověka, byť působil nevinně.

Upřeně hleděl na svého nadřízeného, poručíka Ryana Locknera, který vedl poradu, a seržanta Aarona Ivese. Lockner velel zpravodajství úkolového uskupení Talon, což byla vrtulníková jednotka amerických pozemních sil na letišti v Džalálábádu v provincii Nangarhár nedaleko pákistánské hranice. Velitelé tuto oblast, oficiálně nazývanou jako Regionální velitelství Východ (Regional Command East), považovali za nejnebezpečnější část čím dál tím nebezpečnější země.

Lockner měl svůj úkol. Vojáci z 10. horské divize – což byla divize lehké pěchoty určená pro rychlé nasazení a boj v komplikovaných podmínkách – se nedávno přesunuli do této neklidné oblasti Afghánistánu a později se měli rozmístit po celém regionu, zatímco měli vytvářet stanoviště a základny. Konkrétně měli vytvořit tábor v provincii Núristán.

Příslušníci zpravodajského týmu vedeného Locknerem toho o Núristánu moc nevěděli, neboť americké síly se obecně soustředily na provincii

Kúnar, která se stala útočištěm povstalců z hnutí Tálibán a zahraničních bojovníků, co do Afghánistánu přicházeli z Pákistánu, aby zde bojovali proti americkým „nevěřícím". Během jedné operace v Kúnaru v roce 2005 bylo těmito povstalci zabito devatenáct amerických vojáků ze Special Forces a od té doby Spojené státy posilovaly své jednotky v této oblasti. Vrtulníky létající do Kúnaru a odtud se nejméně dvakrát týdně stávaly terčem palby z ručních zbraní nebo RPG.

Núristán leží dále na sever a je to provincie natolik obestřená mýtem nespoutanosti, že jeden z největších anglických spisovatelů Rudyard Kipling ji zvolil za prostředí své povídky z roku 1888 „Muž, který chtěl být králem". Jedna z postav, Daniel Dravot, popisuje Núristán jako místo, kam „nikdo necestuje… stále tam bojují, a jakmile se tam ocitne někdo, kdo dokáže cvičit muže, může se stát králem". Vypravěč varuje: „Nebudete ani padesát mil od hranice a rozsekají vás na cimprcampr. Ti lidé jsou naprostí divoši a není s nimi rozumná řeč."

Předchozí brigádní velitel regionu plukovník Pat Donahue nevěřil, že by Núristán měl nějakou strategickou hodnotu, takže tam nebyly umístěny žádné konvenční síly a nikdo se nezajímal o místní obyvatelstvo, Núristánce, což je specifická etnická skupina. Na rozdíl od Donahuea však jeho nástupce plukovník John „Mick" Nicholson, velitel 3. brigády 10. horské divize známé jako Spartská divize, v létě 2006 nařídil zřízení malých stanovišť v oblasti, která měla jednak zastavit infiltraci

bojovníků Tálibánu, kteří tudy pronikali z Pákistánu, a jednak získat místní obyvatelstvo, jež na cizince hledělo s nedůvěrou.

Lockner se právě vrátil z předsunuté operační základny Naraj v Kúnaru, kde se setkal s důstojníky 3. eskadrony, 71. pluku kavalerie 10. horské divize neboli „3-71 Cav".* Pověděli mu, že chtějí ustavit stanoviště v okrese Kámdeš v provincii Núristán, kde měl za úkol nalézt vhodná místa pro přistávání vrtulníků. Nová základna měla ležet poblíž núristánské vesnice Urmul.** V této osadě, která se ani nedostala na většinu map, žilo méně než čtyřicet núristánských rodin čili zhruba dvě sta lidí, kteří bydleli v příbytcích ze dřeva, kamene a bahna. Většinou šlo o rolníky, kteří se živili zemědělstvím a chovem domácího zvířectva, a to bylo asi tak všechno, co o nich americké pozemní síly věděly. Stejně tak se nic nevědělo o nepřátelských silách v Núristánu – o jejich množství, rozmístění, záměrech a především výzbroji, což byl jeden z důvodů, proč tam velení chtělo zřídit základnu. V tom tkvělo jádro pudla: vysocí důstojníci potřebovali zjistit víc o nepříteli v této neznámé provincii, takže rozhodli vyslat tam malou skupinu vojáků. Když Lockner letěl do Urmulu na průzkum, věděl pouze to, že tam může být tajná základna Usámy bin Ládina.

„Chtějí zřídit další stanoviště," řekl Lockner Whittakerovi a Ivesovi na letišti v Džalálábádu. „Takže potřebuji, abyste dokončil analýzu terénu, kterou jsem zahájil, a vylepšil ji tak, abych ji mohl přednést na ranní poradě." Mnozí vojáci ovládali víc PowerPoint než palné zbraně, takže Whittaker rozuměl, co tím Lockner myslí, když řekl „vylepšit": počítačová prezentace musela vypadat dokonale a přesvědčivě.

„Kde to má být?" zeptal se Whittaker.

Lockner ukázal na topografickou mapu. „Tady, severozápadně od Naraje," řekl. „Na soutoku Darre-je Koštáz a Landaj Sín."

---

* V eskadroně je 500 až 600 vojáků. Fakticky se jedná o prapor, v tomto případě složením a určením průzkumný prapor, který plní průzkumné úkoly pro divizi.

** Renomovaný lingvista a odborník na Núristán Richard Strand tvrdí, že přesnější přepis názvu vesnice by měl být „Ümür". Vzhledem k jednoduchosti jsme zvolili variantu Urmul.

Whittaker pohlédl na to místo a podivil se. „*Tam*?“ zeptal se.

„Přesně tak,“ odvětil Lockner. „Můžete to udělat?“

„Můžu, mám na to celou noc,“ řekl Whittaker. „Ale, pane… to je opravdu špatné místo pro základnu.“ Nový tábor v okrese Kámdeš měl být, obdobně jako nebezpečné stanoviště Korengal, které piloti tak dobře znali, obklopen horami. Jenže zatímco základna v Korengalu byla umístěna na úbočí horského svahu, v někdejším skladišti dřeva, v Kámdeši mělo jít o hluboké údolí mezi třemi strmými horami, které byly součástí sedm set kilometrů dlouhého pohoří Hindúkuš. Ze severní, západní a jižní strany tak měly být hory a řeky, a navíc by základna byla jen dvacet kilometrů od pákistánské hranice, která byla natolik propustná, že tudy běžně pronikali povstalci, kteří zabíjeli Američany a afghánské vládní činitele, načež se ukryli v jeskyních nebo horách nebo se vrátili za hranici. Tábor měl být jedním z nejodlehlejších stanovišť v nejodlehlejší části země, která je fakticky odříznuta od zbytku světa, a navíc jde o region, kde se to jen hemží lidmi, kteří chtějí zabíjet cizí vojáky.

„Čili to má být na úpatí hory?“ zeptal se Whittaker. Člověk nemusí být generál na to, aby znal základní pravidlo vojenské strategie, podle kterého je lepší být na vrcholu kopce než na dně údolí.

„Ano.“

„A na západ a na sever odtud tečou řeky?“ pokračoval Whittaker.

„A nevede tam žádná pořádná cesta – teprve ji budují,“ dodal Lockner.

Americké pozemní síly se snažily vylepšit zranitelnou a úzkou cestu z Naraje do Kámdeše, ale kvůli dešťům, strmým skalám, povstalcům a fluktuaci místních dělníků často docházelo k prostojům. Tato cesta, jež na mnoha místech vedla nad strmým svahem údolí řeky Landaj Sín, byla nanejvýš čtyři metry široká a na některých místech jen dva, takže byla užší než většina vojenských vozidel. Voják tam snadno mohl přijít o život při dopravní nehodě, aniž by potkal jediného povstalce.

„A kdyby se něco přihodilo, vrtulníkem to trvá celou věčnost,“ řekl Whittaker.

„Jo," odvětil Lockner.

„Pane, to je opravdu špatný nápad," řekl Whittaker. *„Opravdu špatný nápad.* Ten, koho tam vyšleme, zemře." Když to říkal, měl pocit, že v Locknerových očích se objevil smutný výraz.

Whittaker byl znám tím, že je zvídavý a že často přehání, ale toto byla přehnaná odpověď i na něj. Ti, kdo s ním pracovali, věděli, že si o sobě myslí, že je ze všech nejchytřejší. Uvědomoval si, že to ostatní vytáčí a že ho kvůli tomu moc neposlouchají, když chce říct něco důležitého, ale byl mladý a ještě se nenaučil krotit.

„Jaký je smysl té základny?" zeptal se Whittaker. „Má být na dně údolí. Není možné ji jakkoli rozumně zásobovat. Vojáci tam budou čelit *děsivé* přesile potenciálních nepřátel ve vesnici. Nemůžou tu základnu ani opustit a cokoli dělat, protože všechny hlídkové trasy jsou zablokované řekami, vesnicí a horami."

Dostal se do ráže.

„Mohou tam dokázat jenom jedno: zemřít," poznamenal.

Lockner byl také překvapen rozhodnutím důstojníků 3-71 Cav ohledně umístění tábora. Rozuměl jejich logice, alespoň teoreticky: vzhledem k nedostatku leteckých kapacit by byli závislí na cestě jako na hlavní zásobovací trase. Beztak by nemohli stále trčet na vrcholu kopce, museli jít do vesnic a přátelit se s místním obyvatelstvem. Ale Lockner sám by tam nechtěl jet ani na návštěvu.

Jenže Lockner a Whittaker tu nebyli od toho, aby zpochybňovali rozhodnutí důstojníků 3-71 Cav.

„Rozumím, ksakru," odvětil Lockner s úsměvem. „Ale přesto to udělejte. Musíme najít místo, kde budou moct přistávat vrtulníky."

„Ale pane…"

Poručík se přestal usmívat.

„Whittakere," naštvaně řekl. A podobným tónem jako předtím Whittaker prohodil: *„Sakra, soustřeďte se! Potřebuju, abyste udělal tu prezentaci. Musíme najít místo pro přistávání helikoptér."*

Lockner už jedno našel na hoře, která se zdála být ideální jako heliport, což byla v nepřehledném Núristánu vzácnost. Druhý heliport měl být někde dole, blíž stanovišti a nedaleko základny afghánské policie.

Tento specialista z Idaha strávil celou noc prováděním Locknerova rozkazu. Ten sám o sobě nebyl nijak těžký, byla to pouhá powerpointová prezentace. Jenže Whittaker upřeně hleděl na mapu, doufaje, že z ní vyčte logiku toho rozhodnutí jako z nějaké optické 3D iluze. Uvažoval o tom, co by dělal, kdyby byl velitelem některé z místních povstaleckých skupin. Celé hodiny trávil tím, že si představoval jejich útoky. Vždy to dopadlo katastrofou. Jeden scénář po druhém, jedna obranná strategie po druhé ústily v pobití všech osob na základně.

Ráno ho přišel vystřídat Ives. Nehledě na tuto noc Whittaker už celé měsíce špatně spal: jako jediný spal přes den ve stanu, kde teplota stoupala až k 50 stupňům Celsia. Vypadal neupraveně: žiletky byly vzácností a nervóznímu pákistánskému holiči na základně nedůvěřoval. K tomu se přidával stres a prach, který v Džalálábádu pokrýval všechno a všechny. Měl za to, že musí vypadat jako duševně nemocný bezdomovec.

Jeho obavy ohledně nové základny byly navíc zesíleny vzpomínkou na předchozí průzkumnou misi, operaci Tall Mountain, proti které, jak se nyní domníval, neprotestoval dostatečně vehementně. Oddíl průzkumníků obdržel od zpravodajců informaci, že velmi důležitá nepřátelská osoba používá stezku východně od bojového stanoviště Ranch House. Byl vysazen na vrchol nedaleké hory, odkud měl prozkoumat oblast a nalézt povstalce. Ve výšce tři a půl tisíce metrů nad mořem byla teplota na vrcholu hory kolem nuly. Jelikož vrtulníky byly přetížené vojáky, výzbrojí a výstrojí, zimní oděvy a voda tam měly být přepraveny dalším letem – ke kterému nedošlo kvůli bouřkám. Průzkumníci trčeli na té hoře bez nutného vybavení. Všichni to třídenní martyrium přežili, ale bylo to děsivé. Ačkoli průzkumníci nic pořádného nespatřili, byla ta akce považována za úspěšnou – aspoň pro některé důstojníky.

Whittaker, který se opovážil tvrdit, že ten plán nemá smysl, se domníval, že akce se stala fajfkou v hodnocení některého důstojníka.

Vypadalo to, že nápad se stanovištěm u Kámdeše má stejnou tupou armádní logiku: Za každou cenu vpřed! Provedení akce bylo to nejdůležitější, přestože bylo samo o sobě bezcenné, zatímco průtahy nebo případné zrušení by byly považovány za chybu velení, což při dalším povyšování mohlo někomu z důstojníků zkomplikovat život. Whittaker řekl Ivesovi, že si myslí, že se měl proti operaci Tall Mountain postavit vehementněji. Prohlásil, že by se nedokázal podívat do zrcadla, kdyby nějak nezastavil plán s novou základnou. Jenže potom si uvědomil, že vojenská logika upřednostňuje plnění rozkazů za každou cenu. Splň rozkaz a ptát se můžeš potom.

Letecká skupina pojmenovala heliport budoucího tábora Kámdeš „přistávací zóna Copenhagen", podle oblíbené značky žvýkacího tabáku. Heliport na jižním masivu byl nazván jako „přistávací zóna Warheit", po štábním meteorologovi leteckých sil, seržantu Danu Warheitovi, který byl na poradě a jehož příjmení jim připadalo trefné.*

V následujících dnech Whittaker nazýval tábor Kámdeš jako bojový opěrný bod (combat outpost) Custer. Měl za to, že lidé se ho na tu přezdívku budou ptát, což mu dá příležitost jim celý problém vysvětlit. Byl odhodlán to dělat, dokud někoho nenapadne celou akci zrušit. Jenže potom mu Lockner řekl, aby toho nechal.

Jeho obavy se naplnily o tři roky později. Před úsvitem 3. října 2009 se v Urmulu a horách kolem amerického opěrného bodu rozmístily stovky povstalců. Tato základna tam byla od roku 2006 a povstalci ji napadali od prvního dne. Pět měsíců před tímto útokem tam dorazila nová rota a během jejího pobytu se počet nepřátelských útoků zvýšil trojnásobně. Ale tato ofenzíva byla opravdu mohutná.

---

* Pravděpodobně kvůli podobě příjmení „Warheit" a pojmu „válka", tedy válka v angličtině. Pozn. překl.

Nepřátelé se ráno pomodlili směrem k Mekce. Potom vzali zbraně a zaútočili.

V 5:58 vyšlo slunce a povstalci zahájili útok. Na hlídce, u brány tábora a ve čtyřech vozidlech humvee bylo pět amerických vojáků. Tato místa byla oblíbeným terčem útoků stejně tak jako velitelské středisko a noclehárny. Bojovníci Tálibánu se strategicky soustředili na minometné stanoviště, kde byly jediné zbraně, jež mohly efektivně opětovat palbu: jeden minomet ráže 60 mm a dva ráže 120 mm.

„Alláhu akbar!" křičeli povstalci, kdykoli vystřelili. „Bůh je veliký."*

Po krátkém a zuřivém útoku se povstalci začali přesunovat dolů z hor, prorazili ostnatý drát a kolem amerických obranných pozic pronikali do tábora.

„Mudžáhidové jsou na základně!" zvolal jeden ze „svatých bojovníků".

„Křesťané jsou pod palbou!" vykřikl jiný.

„Sláva mudžáhidům!" volal třetí. „Ještě tu nejsou žádné vrtulníky! Vpřed!"

S těmi vrtulníky měl pravdu. Američané na stanovišti požádali o leteckou podporu – jinak by neměli velkou naději – jenže útočné helikoptéry apache ještě nedorazily a bylo jasné, že se neobjeví přinejmenším další hodinu.

Američané bojovali. V uplynulých třech letech američtí vojáci umírali na cestě na základnu, při čištění stezky vedoucí na stanoviště, při patrolách kolem základny, při řízení vozidel v okolí, při obraně základny a při provádění úkolů. Nyní nepřítel pronikl do tábora a skupinka padesáti amerických vojáků se ocitla v úzkých. Neměli čas na to uvažovat, proč tam vlastně jsou. Museli bojovat – a pro některé z nich to byl boj poslední.

---

* Obvyklý překlad zní „Bůh je veliký", ačkoli přesnější překlad je „Bůh je největší" nebo „Bůh je nejmocnější bytost ve vesmíru". V kontextu vojenských operací v Afghánistánu to zřejmě znamená: „Bůh je mocnější než náš nepřítel."

KNIHA PRVNÍ

„Vraťte se se svým štítem, nebo na něm.“

NÁSTUP
Hlavní postavy: Kniha jedna
International Security Assistance Force (ISAF)*
Leden 2006 – červen 2007

Na letišti v Džalálábádu, provincie Nangarhár:

Plukovník John „Mick" Nicholson, velitel, 3. brigádní bojový tým (BCT), 10. horská divize

Podplukovník Chris Cavoli, velitel, 1. prapor 32. pluku pěchoty (1-32 Inf), 3. BCT, 10. horská divize

Na předsunuté operační základně Naraj, provincie Kúnar:

Podplukovník Joe Fenty, eskadronový velitel, 3-71 eskadrona kavalerie (3-71 Cav), 3. BCT, 10. horská divize

Podplukovník Mike Howard, velitel eskadrony, 3-71 Cav

Velící vrchní seržant Del Byers, vrchní seržant praporu, 3-71 Cav

Major Richard Timmons, zástupce velitele praporu, 3-71 Cav

Kapitán Ross Berkoff, zpravodajský důstojník, 3-71 Cav

Kapitán Pete Stambersky, velitel roty Delta, přivelen ze 710. brigádního podpůrného praporu

Kapitán Dennis Sugrue, velitel oddílu (u Cavalry se tradičně používá název oddíl pro rotu, Headquarters 3-71 Cav

---

* International Security Assistance Force je oficiální název koalice bojující v Afghánistánu. Byla vytvořena v říjnu 2001, aby zajistila bezpečnost v Kábulu. V roce 2003 její úkoly rozšířila OSN tak, že zahrnula i zbytek Afghánistánu. V říjnu 2006 ISAF oficiálně expandoval do regionu, na který se soustředí tato kniha, tedy do východního Afghánistánu. Tato koalice sestávala z personálu více než čtyřiceti zemí, včetně USA, Velké Británie, Německa, Itálie, Francie, Lotyšska, Polska a Austrálie. Ozbrojené síly, o nichž kniha pojednává, jsou obecně považovány za americké, neboť tak tomu většinou bylo – pokud není uvedeno jinak.

V provinciích Kúnar a Núristán působili:

Oddíl Able, 3-71 Cav, 3. BCT, 10. horská divize

Kapitán Matt Gooding, velitel oddílu
Nadporučík Ben Keating, zástupce velitele oddílu
První seržant Todd Yerger, první seržant
Nadporučík Vic Johnson, velitel 1. čety
Seržant Jeremy Larson, velitel družstva 1. čety
Seržant první třídy Milton Yagel, zástupce velitele 2. čety
Štábní seržant Adam Sears, starší průzkumník 2. čety
Specialista Shawn Passman, kulometčík 2. čety
Vojín první třídy Brian M. Moquin, Jr., průzkumník 2. čety
Vojín druhé třídy Nick Pilozzi, průzkumník 2. čety
Specialista Moises Cerezo, zdravotník přiřazený k 2. četě
Štábní seržant Matthew Netzel, četový seržant oddílu Headquarters
Seržant Dennis Cline, střelec z minometu M60 přiřazený k oddílu Able

Oddíl Barbarian, 3-71 Cav, 3. BCT, 10. horská divize

Kapitán Frank Brooks, velitel oddílu
Nadporučík Erik Jorgensen, důstojník palebné podpory
Nadporučík Aaron Pearsall, velitel 2. čety

Rota Cherokee, 3-71 Cav, 3. BCT, 10. horská divize

Kapitán Aaron Swain, velitel roty
Kapitán Michael Schmidt, velitel roty
Štábní seržant Chris „Cricket“ Cunningham, odstřelovač a velitel týmu používaného k likvidaci důležitých cílů
Štábní seržant Jared Monti, poddůstojník palebné podpory přiřazený k rotě Cherokee
Seržant Patrick Lybert, velitel průzkumného týmu
Vojín první třídy Brian Bradbury, specialista palebné podpory přiřazený k rotě Cherokee

V provinčním rekonstrukčním oddílu v Mehtar Lám, provincie Laghmán
Podplukovník Tony Feagin, vedoucí týmu

Instruktoři afghánské armády v táboře Kámdeš, provincie Núristán
Hlavní seržant Terry Best
Seržant Buddy Hughie

Na domácí frontě
Kristen Fentyová, manželka podplukovníka Joea Fentyho
Gretchen Timmonsová, manželka majora Richarda Timmonse
Ken a Beth Keatingovi, rodiče poručíka Bena Keatinga
Heather McDougalová, přítelkyně poručíka Bena Keatinga

Tyto seznamy nejsou kompletními soupisy těch, kdo v dané oblasti sloužili, nebo těch, kdo jsou v knize zmíněni, ale slouží spíše jako zdroj pro čtenáře, jako pomůcka k orientaci.

1 Každý je Alexandr

NOČNÍ MŮRY ZAČALY DÁVNO PŘEDTÍM, NEŽ SE VOJÁCI z 3. eskadrony 71. pluku kavalerie v březnu 2006 přesunuli na sever. Muži ty sny sváděli na Lariam, tabletky, které museli brát každé „malarické pondělí" kvůli nebezpečí malárie. Někteří lékaři z amerických pozemních sil tvrdili, že tento lék by se neměl používat, neboť má mnohem horší vedlejší účinky než pouze probdělé noci, například deprese, paranoiu, halucinace, nebo dokonce nervové zhroucení. Pochopitelně že tyto symptomy je těžké odhalit v prostředí, kde deprese a paranoia mohou být těmi nejadekvátnějšími reakcemi na situaci.

Dvanáctého března 2006, několik hodin předtím, než se první část konvoje vydala na sever z předsunuté operační základny Salerno v jihovýchodním Afghánistánu, o sobě povstalci dali vědět. Nepřátelští bojovníci odpálili improvizovanou výbušninu v provincii Kúnar – kam směřovali Ben Keating a jeho lidé – když tudy projížděl jiný americký konvoj. Výbuch zničil humvee a zabil čtyři záložníky pozemních sil z ženijního praporu v Ashville v Severní Karolíně.*

Nebezpečný ale nebyl jenom Kúnar. Keating a jeho muži museli udělat zastávku v Kábulu, kde se právě toho dne odpálili dva povstalci, kteří zabili čtyři civilisty a vážně zranili dva další, včetně jedné dívky (jejich terč, afghánský politik předsedající vládní smírčí komisi, unikl). Tentýž den jiní povstalci napadli konvoj afghánské armády na silnici Kábul – Kandahár. Při tomto útoku nebyl nikdo zabit, ale ne proto, že by se Tálibán nesnažil.

---

* Jednalo se o seržanta Kevina „Big Akea" Akinse z Burnsville v Severní Karolíně, seržanta Antona Hietta z Mount Eary v Severní Karolíně, specialistu Joshuu Hilla z Fairmountu v Indianě a štábního seržanta Josepha Raye z Ashevillu v Severní Karolíně.

Aby svým mužům pomohl vyrovnat se s těmito zprávami i se skutečností, že se přesunují do oblasti s temnou, barbarskou pověstí, pokoušel se udržet dobrou náladu, zatímco konvoj osmi humvee a dvou nákladních vozů směřoval k cíli. Žertoval, že první humvee, které mělo ve věži granátomet Mk19, je jeho teprve druhé fungl nové vozidlo. Zatímco se oddíl Able* přesunoval na sever, poručík přiblížil mikrofon své přilby MICH k reproduktoru CD-přehrávače, takže jeho muži mohli slyšet:

She was a fast machine
She kept her motor clean
She was the best damn woman that I ever seen…

„You Shook Me All Night Long" od AC/DC z alba „Back in Black" byla přesně ta muzika, která mohla jeho lidem zvednout náladu. Keating, jemuž bylo sedmadvacet, možná vypadal jako drsňák z armády, ale jen málokdo věděl, že je velmi zbožný a že jeho názory na požitkářství mladých jsou odmítavé, pokud ne přímo svatouškovské. Pitky a pařby, které zažil jako student na University of New Hampshire, ho znechutily a krátce po 11. září 2001 pronesl kázání v kostele svých rodičů v jednom městečku v Maine, kde kritizoval prázdnou amorálnost spolužáků. Od té doby se hrany obrousily, ale zůstal cudný a byl přesvědčen o správnosti svých činů.

Ani Keating, ani ostatní z 3-71 Cav netušili, co bude jejich mise zahrnovat, a stejně tak nevěděli, kam vlastně jedou. Když se na předsunuté operační základně Salerno připravovali na cestu na sever, ostatní poznamenávali: „Jo, vy jedete na sever? Tak to se máte na co těšit."

Nyní cestovali ve čtyřech konvojích, s tím že další zásoby jim měly přivézt vrtulníky. Za oddíl Able řídil první humvee po zpevněných

* Oficiálně byl oddíl Able v té chvíli ještě oddíl „Ares" a název se změnil až o několik měsíců později. Ale kvůli jednoduchosti budeme rotu označovat jako oddíl Able.

i nezpevněných cestách vojín druhé třídy Nick Pilozzi a Keating jel na sedadle spolujezdce. Jejich střelec seržant Darian Decker byl ve věži, kde měl svůj granátomet Mk19. Vzadu byl seržant Vernon Tiller, hlavní mechanik oddílu Able.

O několik vozidel za nimi seděl ve velitelském voze kapitán Matt Gooding, velitel oddílu Able. Gooding naplánoval celou trasu, koordinoval logistiku a měl na starost to, že konvoj bude mít dost pohonných hmot. Po cestě měl celou dobu informovat minometčíky v okolí silnice o pozici konvoje a upozorňovat piloty vrtulníků a letadel, když se konvoj ocitl mimo dostřel pozemní palebné podpory.

Keating – výkonný důstojník čili zástupce velitele oddílu Able – si dělal poznámky, když konvoj projížděl průsmykem na cestě mezi Chóstem a Gardézem. Svým rodičům napsal: „Počasí nic moc – déšť na úpatí se v horách proměnil ve sněžení. Půda je ve většině země jílovitá, takže je tvrdá jako skála, když vyschne, nebo se promění v klouzavé bahno, když prší nebo sněží. Na cestě nejsou svodidla ani kameny na krajnici, za kterou je několik set metrů hluboká strž." Představa, že by potkali někoho v protisměru, je zneklidňovala. Když projeli průsmykem, teplota během půlhodiny vystoupala z nuly na téměř 30 stupňů. Tato podivná změna počasí byla jedním z mnoha překvapení cesty – navíc je nutno brát do úvahy, že mnozí vojáci 3-71 Cav před odletem do Afghánistánu v lednu toho roku nikdy nebyli mimo Spojené státy.

Keating celou dobu fotil, aby měl co ukázat rodičům, starší sestře Jessice a své nové přítelkyni Heather McDougalové. Po střední škole strávil tři roky na ovocnářské farmě svých rodičů, kde trhal jablka a přemýšlel, co se životem. Tehdy Heather moc dobře neznal. Bylo jí teprve čtrnáct, když se poprvé setkali, což už bylo téměř deset let, a když opustil farmu, dlouho se neviděli. Ale předešlého roku na podzim – Heather už byla na vysoké škole – se setkali na chatu a o Vánocích se viděli v kostele v jeho rodném městě v Maine. Oba byli překvapeni svými city. Psali si, kdy to jen šlo. Byl to zvláštní způsob, jak se zamilovat, ale v té chvíli neměli jinou možnost.

Jako správný příslušník moderní armády Keating později své fotky začlenil do powerpointové prezentace s názvem „CESTA“, kterou poslal Heather a své rodině.

Keating napsal své rodině: „Po cestě jsme překonali dva vysokohorské průsmyky v nadmořské výšce 2 000 metrů a pak jeli po nebezpečné silnici z Džalálábádu do tábora v Naraji podél řeky Kúnar.“
(Snímek poskytla Keatingova rodina.)

Po cestě byli Keating a jeho muži ostražití kvůli povstalcům, kteří se mohli skrývat mezi místním obyvatelstvem. Někdy zastavili a vytvořili dočasné obranné stanoviště, čímž umožnili civilistům projít nebo projet okolo. Tam, kde byla cesta širší a nehrozil pád do strže, kolem konvoje putovala stáda velbloudů. Na skalnaté pláni se objevily další známky civilizace.

„Jestli jste někdy uvažovali o tom, co dělají lidé, kteří žijí na místě, kde jsou pět tisíc let pouze skály a písek,“ napsal Keating svým kamarádům

a příbuzným, „tak vám to řeknu. Stavějí stěny. Kamenné stěny jsou tam všude, i když to nedává žádný smysl."

Afghánští muži, většinou chlapci a starci, přicházeli k okraji silnice a usmívali se, ba přímo smáli, jako by si vykládali nějaký vtip, který nováčci v jejich zemi ještě neznali. Nosili klobouky, blůzy a volné kalhoty, kterým američtí vojáci říkali „man-jams".

Keating a jeho muži na sobě měli složitější oděv: bojové uniformy s šedou kamufláží, neprůstřelné vesty, taktické vesty se sumkami a kapsami pro čutory, granáty a střelivo, bojové přilby a kolenní chrániče. To znamenalo více než dvacet kilo na muže, a to ještě bez pušky, zásoby vody nebo vojenského batohu, nemluvě o věcech, jako byly dopisy a fotografie, žvýkací tabák, cigarety a talismany.

Řidiči jeli pomalu a pustá rovina přešla v hustě zalesněné hory. Až na nepřátelské zbraně a levné automobily Toyota Hilux se v této části země od sovětské invaze v osmdesátých letech, možná dokonce od britských invazí o sto let dříve, moc nezměnilo. Pravda, Keating nebyl zrovna světák. Až na víkendovou návštěvu Montrealu při hokejovém turnaji, když mu bylo deset, a na rodinný výlet do Velké Británie nikdy nebyl mimo Spojené státy.

V prosinci 2005 Keating navštívil město Portland ve státě Maine a koupil zde vánoční dar pro otce. Byla to kniha Seana Naylora „Not a Good Day to Die" pojednávající o operaci Anaconda, což byla krvavá ofenzíva amerických sil v březnu 2002 v Afghánistánu, jejímž cílem bylo dobytí pozic al-Káidy v jihovýchodní části země. Keating na předsádku napsal, že obsah knihy umožní jeho otci „udělat si obrázek o tom, jak vypadá nebezpečí" v Afghánistánu.

Pokračoval slovy:

Chci ti poděkovat za všechno, cos mě naučil. Ve své dosud krátké kariéře jsem vynikl díky tomu, cos mě naučil, když jsme spolu trávili odpoledne v lesích a na polích jižního Maine. I pro mě, člověka,

který se snaží přemýšlet v souvislostech, je představa, že zemřu pro vlast, příliš abstraktní. Nechci zahynout někde v Afghánistánu, ale ke vstupu do armády mě přivedla oddanost rodině (což jsem se naučil od tebe).

Tvé odhodlání v roli věrného otce a pastora mě naučilo chápat rodinu šířeji. A zahrnuji do ní i své muže. Ti jsou odpovědí na otázky, které tak často kladeš. Cítil jsem, že jsem zrozen pro tuto práci a že to je hozená rukavice. Pociťuji satisfakci, když vidím osmnáctileté chlapce, jak ani pod tlakem neztrácejí dobrou náladu. Chápou, že jsou tváří Ameriky ve světě.

Tvrdě jsem pracoval, aby se muži pod mým velením stali tvou tváří. Tys pro mě totiž vždy představoval respekt, integritu a lásku. Děkuju ti za všechno, cos mi dal. Jsem si jistý, že mi to pomůže překonat tuto výzvu tak jako ty v minulosti.

S láskou a obdivem
Ben

Ben Keating si byl jist, že je předurčen pro velké věci. Když na University of New Hampshire, kde byl předsedou Mladých republikánů, absolvoval důstojnický kurs ROTC při škole, vstoupil do ozbrojených sil, protože věřil, že jednoho dne se stane senátorem za Maine s pravomocí rozhodovat, zda američtí vojáci budou nebo nebudou vysláni do nebezpečí, a měl za to, že by nebylo správné, kdyby to po budoucích vojácích chtěl a sám tím nikdy neprošel.

Byl vyslán k poněkud nesourodé četě ve Fort Drum ve státě New York, kde sídlí 10. horská divize, a vrhl se do práce. Vojákům, co měli problémy s nadváhou, doporučoval diety, těm, kdo měli potíže v manželství, radil ohledně rodinného života, a řešil trable vojáků, co nežili na základně. Rád velel svým mužům a nebyl nijak šťastný, když ho povýšili z velitele čety na zástupce velitele roty. Tehdy se stal zástupcem velitele oddílu Able a jako takový měl odpovědnost za administrativu,

zásobování a výzbroj a výstroj v hodnotě milionu dolarů. Čety sestávají z šestnácti až čtyřiceti vojáků a Keatingovi jeho muži chyběli. Preferoval práci s nimi před pozicí, která často znamenala byrokracii, byť se to papírování odehrávalo na frontové linii.

Využíval každé příležitosti k tomu, aby vzdělával podřízené, a část cesty na novou základnu strávil tím, že přednášel vojákům o dějinách země, v níž byli, a o cizích armádách, které ji v průběhu staletí napadly. Vzal si s sebou spoustu knih o Afghánistánu, které četl na vysoké škole. Vzrušovalo ho, že je v zemi, kde Alexandra Velikého trefil šíp do nohy, načež málem zemřel, ale zaujalo ho i to, jakým úskalím tam čelili Alexandr i Čingischán – nehledě na Sovětský svaz, který se neslavně stáhl v roce 1989 po takřka deseti letech krvavých bojů s neústupnými afghánskými bojovníky, které Sověty stály patnáct tisíc životů.

Nomádští, soběstační a pohybliví nepřátelé, proti nimž se 3-71 Cav měl postavit, byli v mnoha ohledech podobní kmenům, které si snažil podrobit Alexandr. Jelikož neměli organizační strukturu, kterou by mohl využít – na rozdíl od Peršanů, které ochromil úderem směřovaným na jejich krále Dareia – domníval se Alexandr, že jediný způsob, jak je porazit, je obklíčit je a pak pobít nebo zajmout. V jejich decentralizované společnosti nebyla žádná „nervová centra". Jeden vědec* poznamenal, že v Baktrii (území, které dnes náleží Afghánistánu) Alexandr ke svému znechucení zjistil, že „není možné rozeznat spojence a nepřátele, dokud není pozdě". Zmatek působil i opačně: Alexandrovi vojáci měli střídat „role dobyvatelů, mírotvorců, budovatelů a osadníků. V jedné chvíli po nich chtěli, aby nemilosrdně a zběsile zabíjeli, v následujícím okamžiku měli šetřit přeživší." Tak jako nyní i tehdy navíc nepřehledný terén znamenal výhodu pro místní bojovníky, takže povstalecká síla, která tvořila 10 % populace, byla vážnou hrozbou pro lépe vyzbrojenou a mnohem větší okupační armádu.

---

* Holt, F. L.: Into the Land of Bones: Alexander the Great in Afghanistan. Los Angeles 2005. S. 20–21.

Přezdívka 3. brigádního bojového týmu pěchoty (kam spadal i 3-71 Cav) – Sparťané, po legendárních řeckých bojovnících – byla používána důstojníky jednotky, aby posílila morálku, neboť vojáky připodobňovala k antickým hrdinům. Dokonce zvolili motto: „Vraťte se se svým štítem, nebo na něm." To byl údajně pokyn spartských matek jejich synům s tím, že mají raději zemřít, než aby se stáhli. Kromě této nejisté historické analogie však byl přímý dopad zkušeností Alexandra Velikého na misi Bena Keatinga pochybný a na ministerstvu obrany nebo zahraničních věcí nebylo moc lidí, kteří by vůbec byli schopni o tom debatovat. Americké ozbrojené síly se soustředily na hon na Usámu bin Ládina a boj proti al-Káidě a Tálibánu, který trval už pět let, přičemž nepřítel stále přežíval. Někteří činitelé Pentagonu začali velebit COIN, což byla zkratka pro „protipovstalecký boj", tedy strategii zaměřenou na získání obyvatelstva prostřednictvím spolupráce s místními vůdci. V rámci takového programu měli američtí vojáci nabízet hospodářskou pomoc, uskutečňovat rozvojové projekty a posilovat místní vládu a bezpečnostní síly. Takové úvahy se objevovaly už celá desetiletí, ale váhu získaly teprve nedávno. Přestože polní manuál protipovstaleckého boje byl stále doplňován týmem vedeným generály pozemních sil Davidem Petraeusem a námořní pěchoty Jimem Mattisem, prvky tohoto nového způsobu uvažování o válce – obecně i o té v Afghánistánu – už začaly působit mezi veliteli.

Velitel 3. brigády plukovník Nicholson jim věřil. Pro něj bylo krokem číslo jedna separování nepřítele a obyvatelstva. Krokem číslo dva pak spojení obyvatel a jejich vlády. Krokem číslo tři proměna Afghánistánu. Jelikož 3. brigádní bojový tým vznikl na zelené louce ve Fort Drum v roce 2004, jeho velitelé – mezi nimi i Nicholson a podplukovník Joe Fenty – chtěli, aby se protipovstalecký boj stal součástí jejich úsilí.

I ve chvíli, kdy Američané pronikali do provincií Kúnar a Núristán, toho o tomto regionu věděli velmi málo, což je zarážející. Informace poskytované jedním zpravodajským důstojníkem pro poradu 3-71 Cav zahrnovaly pasáže z Wikipedie, z níž často čerpal. Jeden důstojník

později prohlásil, že v 3-71 Cav sice jsou chytří lidé, ale cesta do východního Afghánistánu je stejně nejistá, „jako kdybychom letěli na Měsíc".

Málokdo pochyboval o tom, že Mick Nicholson se brzy stane generálem. Byl inteligentní a oddaný svým vojákům a pokračoval v rodinné tradici. Jeho otec, brigádní generál John „Jack" Nicholson, v roce 1956 absolvoval West Point, načež strávil dva a půl roku ve Vietnamu. O několik desetiletí později se stal náměstkem ministra pro vojenské veterány ve vládě George W. Bushe. Jackův bratr Jim, bývalý předseda Národního výboru Republikánské strany, byl Bushovým ministrem pro vojenské veterány. V roce 2006 byli čtyři příslušníci Mickovy generace rodu Nicholsonů v činné službě, tři v pozemních silách a jeden v letectvu. Tři z nich byli současně nasazeni ve stejném regionu, v Iráku, Saúdské Arábii a Afghánistánu.

Jack nebyl moc rád, když jeho syn po dvou letech opustil West Point a začal se připravovat na studium lékařství na Georgetown University, ale po absolvování medicíny Mick změnil názor a vrátil se na West Point, který potom dokončil. Od té doby sloužil mimo jiné na Grenadě a v Sarajevu. Když letadlo unesené 11. září 2001 narazilo do budovy Pentagonu, pracoval pro náčelníka generálního štábu pozemních sil. Jeho kancelář byla zničena a téměř jistě by přišel o život, kdyby v ní byl. Ale ten den se s ženou stěhoval do nového domu a nebyl v práci.

Nicholson si byl vědom, že to trvá v průměru čtrnáct let, než protipovstalecký boj dosáhne vítězství. Po pěti letech války Spojené státy teprve začaly posilovat svou přítomnost v Afghánistánu. A přestože to nikdy neřekl nahlas, Nicholson věděl, že v celé zemi chybí vojáci i materiální zdroje.

Jestliže koncepce protipovstaleckého boje nebyla ničím novým, byla novinkou pro Bushovu vládu. Před svým zvolením George W. Bush vyjádřil nechuť k „budování národů". „Byl bych velmi opatrný ohledně vyslání našich vojáků do oblastí, kde by se měli zabývat budováním národů," řekl tehdejší guvernér v první televizní debatě kandidátů na prezidenta v roce 2000. Tvrdil, že cílem vojska je vítězit ve válkách

a americké síly jsou příliš vyčerpané řešením konfliktů na Balkáně, v Somálsku a na Haiti. Potom přišlo 11. září a všechno bylo jinak. Bush po skončení svého funkčního období řekl: „Změnil jsem názor."

V projevu v dubnu 2002 na Virginia Military Institute představil nový úkol: „Míru dosáhneme tak, že pomůžeme Afghánistánu, aby si vytvořil stabilní vládu." Domníval se, že Spojené státy mají morální povinnost „po sobě zanechat něco lepšího", jak později napsal ve svých pamětech. USA „mají strategický zájem na pomoci afghánskému lidu při budování svobodné společnosti. Teroristé se ukrývají na místech, kde vládne chaos, zoufalství a represe. Demokratický Afghánistán by byl nadějnou alternativou vůči vizím extremistů."

Prezidentův idealismus však nebyl následován jasným úspěchem. Podle mnoha generálů tomu tak bylo proto, že do země velikosti Texasu vyslal necelých dvacet tisíc vojáků, přičemž se jeho administrativa soustředila na novou válku – v Iráku. V roce 2006 ministerstvo obrany stále trvalo na vybudování minimální přítomnosti v některých částech této hornaté země, když se snažilo expandovat do oblastí, kde své lidi neměla ani afghánská vláda – především šlo o regiony, kde se dařilo povstalcům, nebo kde se aspoň mohli bez potíží přesunovat, například v Núristánu.

A právě tam měl namířeno 3-71 Cav.

„Bude to náročné," řekl Keating svým mužům, když v konvoji putovali na sever. „Bude to obtížný a dlouhý boj. Ale jsme tu od toho, abychom plnili úkoly."

Keating si liboval ve studiu dějin této země a v tom, že o nich vyprávěl ostatním. Vychutnal si krátkou zastávku na americké základně v Džalálábádu na místě někdejšího rekreačního zařízení postaveného Sověty během jejich invaze. Neuniklo mu, že bazén, kolem kterého šel do jídelny, údajně sloužil jako popraviště Tálibánu. V Džalálábádu také kdysi pobýval Usáma bin Ládin, který se v roce 1996 nastěhoval do budovy z nepálených cihel, spolu se svými třemi manželkami a jejich

dětmi. Ale v době, kdy tam v říjnu 2001 vybuchla americká raketa, už tam dávno nebyl.

Spolu s tlumočníkem šel na bazar, kde se bavil při smlouvání s obchodníky. Ti se mohli přetrhnout, jen aby své zboží prodali americkému důstojníkovi.

„To jsou velice pěkné šperky, pane," řekl. „Dobré nože, pane. Nádherné přikrývky, pane, dobrá cena."

„To je z Afghánistánu?" zeptal se Keating. „Vy to vyrábíte?"

Obchodník buďto takřka euforicky přikyvoval, nebo se tvářil šokovaně a tvrdil: „Ale ne, pane, to je velmi staré – to mi dal otec, kterému to dal jeho otec a…"

Svému otci Keating koupil starý mosazný sextant Kelvin & Hughes, který se používal při navigaci. Zpátky dostal ruskou pětirublovku z roku 1908. Poté co koupil pár pohárů, dostal zpátky drobné, které možná byly starší než země, za kterou bojoval.

„Římské, pane, tato a tato," tvrdil prodejce. „A tato řecká, tato a tato." Takové předměty byly okouzlující, ale také mohly být neblahým znamením. Bylo tu už tolik impérií.

2 „Major Joe Fenty, dříč“

NEŽ KONVOJ VYRAZIL, ZPRAVODAJSKÝ DŮSTOJNÍK kapitán Ross Berkoff zpravil podplukovníka Joea Fentyho o incidentech, které se právě odehrály na jejich trase: američtí vojáci zabití v Kúnaru, afghánský politik napadený v Kábulu, konvoj afghánských vojáků napadený v Ghazní. Fenty neměl ve zvyku projevovat obavy, nebo dokonce nejistotu, takže se vůči Berkoffovi choval, jako by chtěl říct: „Dobře, je tu spousta nepřátelských bojovníků, kteří chtějí zabíjet Američany. A proto jsme tady.“ To byl klasický Fenty, ne lehkovážný, ne nonšalantní, ale zkrátka profesionální.

Ostatní vyšší důstojníci v 3-71 Cav se snažili působit stejně lhostejně. Jejich skutečné emoce však vypadaly jinak. Berkoff cítil, že to je, jako by cestovali ve velkém vlaku s nápisem: „Vyhoďte mě do vzduchu.“ Na začátku cesty, když Fentyho dvanáctičlenný oddíl vyrazil z předsunuté operační základny Salerno, došlo k útoku na místního zpravodajského důstojníka bombou umístěnou na kole, která byla odpálena na dálku. Muž přežil, ale při útoku zahynuly dvě děti.

Když mu bylo osm, vyráběl si psí známky s nápisem „Major Fenty, dříč“. Nyní mu bylo jednačtyřicet, a přestože už nebyl major, dříčem zůstával. V 3-71 Cav byl obdivován a považován za skutečného gentlemana, ačkoli nejvíce proslul svým kondičním fanatismem – supermaratony a tím, že v jeho těle tvořil tuk pouze 3 % hmotnosti. Na počátku kariéry sloužil na Aljašce a tam lyžoval. Dokonce ho oslovil jeden z trenérů amerického olympijského týmu, zda nechce zkusit dostat se na zimní olympijské hry v roce 1992. V Bosně vstal každý den ve tři ráno a šel na běžecký trenažér. Takto odpočíval.

Byl neuvěřitelně soustředěný, ba přímo posedlý. Po vysoké škole se dál vzdělával, například studoval zátěžovou fyziologii a kineziologii, tedy vědu o lidském pohybu, a to na Troy State University. Zde se naučil, že když člověk každý den nosí jiný pár bot, pomůže mu to proti zraněním. V Bosně běhal v tuctu párů bot ASICS, které neustále střídal. Tento zvyk bavil jeho spolubydlícího Chrise Cavoliho, který si z něho utahoval tak, že mu je s oblibou prohazoval.

Stále běhal, doma ve Fort Drum, kde spolu s Delem Byersem zdolal sedm až dvanáct kilometrů denně, i v Afghánistánu, kde na amerických základnách využili každou příležitost.

Fenty však stejně cvičil i svůj mozek. Snažil se neustále vzdělávat, četl troje noviny denně, když byl doma, chodil na kursy, objednával si odborné časopisy, navštěvoval přednášky, četl knihy o vojenské historii a kritickém myšlení. Byl to svého druhu self-made man a velitel, kterému mohl generál bez obav svěřit fungl novou jednotku – jako třeba 3-71 Cav.

Zatímco konvoj pomalu putoval, Fenty seděl na velitelském sedadle předního humvee a Berkoff byl za ním.

Fenty se snažil poznat své vojáky a jejich životy. Když se blížili k cíli, zeptal se Berkoffa na jeho novou přítelkyni Rebeku. Jak se setkali?

Berkoff poněkud nesměle odvětil, že přes internet. Byla ze Syracuse ve státě New York čili jen hodinu cesty z Fort Drum, ale oba chtěli osobu židovského vyznání, takže se setkali přes židovskou seznamku.

Fenty se usmál. On svou manželku potkal během jarních prázdnin na vysoké škole, u táboráku na pláži v St. Petersburgu na Floridě. Fenty a jeho kamarádi ztratili v písku klíče od auta, a tak je Kristen a její kamarádka vzaly domů. Po cestě mu seděla na klíně. Oba studovali na Belmont Abbey College a oficiálně spolu začali chodit už zakrátko na den svatého Patrika. Během dvou týdnů věděli, že se vezmou. To bylo před dvaceti lety.

Fenty hovořil ke svým vojákům, aby odvedl jejich pozornost od pustiny, do které se dostali. Berkoff tu scénu popsal v e-mailu, který poslal domů. „Představte si, že jedete z Richmondu do New Yorku, ale namísto

dálnice celou dobu projíždíte velehorami, nehledě na to, že tam nejsou svodidla."

Fentyho řečnění mělo i jiný důvod: jeho samotného to odvádělo od toho, co viděl. Byl to pro něj už druhý turnus. V roce 2002 byl nasazen v severní provincii Balch, kde například pomáhal potlačit vzpouru zajatců z hnutí Tálibán. Věděl, že někteří z jeho vojáků se nevrátí domů, a akceptoval to. Byla to jejich práce, jenže nebylo možné být v práci dvacet čtyři hodin denně.

Podplukovník Joe Fenty ve svém voze humvee (březen 2006).
(Fotografie Rosse Berkoffa).

Speciální jednotky, které v těchto provinciích operovaly od roku 2002, nenalezly žádného vyššího velitele al-Káidy, přestože zabily nebo zajaly

některé nižší činitele. Nepřátelští bojovníci zde většinou patřili do tří skupin: sítě Hakkání z Pákistánu, Tálibánu mully Omara a organizace zvané HIG. Pět let předtím, když americké ministerstvo obrany plánovalo po 11. září útok na Tálibán a al-Káidu v Afghánistánu, o HIG nikdo neslyšel. Ještě rok před nasazením Fenty nevěděl, co zkratka HIG znamená. V květnu 2005 během porady štábu 3-71 se Fenty, který sháněl informace, bez obalu svého zpravodajského důstojníka zeptal: „Můžete mi říct, co ta zkratka HIG znamená?“ Ten muž – kterého brzy nahradil Berkoff – jen pokrčil rameny. To nebyla nelogická otázka, a navíc to byl zpravodajský důstojník. Jenže skutečnost, že nikdo v místnosti skoro čtyři roky po zahájení války nevěděl, co je to HIG, dokazovala, jak chabě americké pozemní síly připravily své důstojníky na nepřítele, který je čekal.

Berkoff byl z Fair Lawn v New Jersey a v Tulane prošel kursem ROTC. Mezi osobami v místnosti byl právě on expertem. Zjistil o HIG všechno, co se dalo. Hezb-e Islámí Gulbuddín vedla povstalecké operace v regionu, kam 3-71 Cav směřoval – v provinciích Kúnar a Núristán – a Berkoff si řekl, že by spolu se svými důstojníky měl vědět aspoň to, kdo je bude chtít zabít.

Pro Berkoffa bylo zpracovávání zpravodajských informací intelektuální výzvou, ale také dřinou. Při rozhodování, kdy udeřit na nepřítele, při uvažování o tomto problému, se zapotil víc než v tělocvičně. Jistě, někdy mohl stejně tak dobře na mapu házet šipky nebo si hrát s křišťálovou koulí. Ale kdyby zpravodajské informace byly kvalitní, mohlo být výsledkem snížení počtu nepřátelských povstalců.

Berkoff Fentymu vysvětlil, že HIG je extremistická skupina vytvořená o více než deset let dříve než al-Káida během chaotické občanské války na začátku 70. let. Když afghánská vláda v roce 1974 začala zatýkat a popravovat islamisty, Gulbuddín Hekmatjár, mladý extremista, který byl členem muslimské mládežnické organizace na univerzitě v Kábulu, uprchl do Pákistánu a založil islamistickou skupinu zvanou Hezb-e Islámí, přičemž navázal styky s pákistánskou tajnou službou

ISI. V roce 1979 byla Hezb-e Islámí rozdělena na několik frakcí včetně Hezb-e Islámí Gulbuddín neboli HIG.*

HIG byla jednou z mnoha skupin mudžáhidů neboli muslimských svatých bojovníků, která dostávala podporu od americké vlády pro boj se Sověty. Hekmatjárova frakce se stala miláčkem CIA, když od americké vlády dostávala více peněz než kterákoli jiná skupina. Tyto peníze nebyly vynaloženy na nákup lízátek, Sověti považovali Hekmatjára za „zloducha, který stál za většinou případů, kdy byli jejich zajatí vojáci brutálně mučeni", jak napsal George Crile v knize „Charlie Wilson´s War". „Ty, kdo přijeli do země, strašili jeho jménem, aby nechodili sami mimo základnu, jinak by se jim mohlo stát, že padnou do rukou toho sadistického fanatika, jehož specialitou údajně bylo stahování nevěřících z kůže zaživa."

Ačkoli měly mudžáhidské skupiny společného nepřítele v Sovětech, často stejně urputně bojovaly mezi sebou. Když Tálibán v roce 1996 obsadil Kábul, stala se země pro Hekmatjára nebezpečnou, a tak uprchl do Íránu. Přestože po pádu Tálibánu v roce 2001 nebyl přizván do prozatímní afghánské vlády, Íránci ho vypudili, a tak se vrátil do Afghánistánu. Hámid Karzaj a Hekmatjár byli dlouhodobými nepřáteli, ale Hekmatjár zprvu na nového afghánského vůdce mával olivovou ratolestí. Během několika týdnů však afghánští činitelé prohlásili, že odhalili pokus o převrat zorganizovaný HIG a více než tři sta Hekmatjárových bojovníků bylo uvězněno. To byl konec sbližování. Již brzy, v květnu 2002, se Hekmatjár stal terčem neúspěšného útoku bezpilotních letounů

---

* Další frakcí byla Hezb-e Islámí Chális, která taktéž bojovala v 80. letech. 12. listopadu 1987 se její vůdce Mohammed Júnus Chális jako předseda Islámské aliance afghánských mudžáhidů (která v té době bojovala proti Sovětům) setkal v Bílém domě s americkým prezidentem Ronaldem Reaganem. Podle zpravodajských důstojníků Chális později pomohl bin Ládinovi při útěku z Tora Bora v roce 2001. V roce 2006 zemřel „ve spánku". Třetí frakce – zvaná prostě Hezb-e Islámí – je politická strana, jejíž členové jsou zastoupeni v afghánském parlamentu, přestože nejde o jednolitou skupinu.

Predator CIA. Následně vydal toto prohlášení: „Hezb-e Islámí bude vést džihád, dokud zahraniční vojáci neopustí Afghánistán a dokud Afghánci neustaví islámskou vládu.“ V prosinci 2003 dostala americká armáda tip, že Hekmatjár a jeden z jeho hlavních poradců je v jedné vesnici v údolí Wajgal v Núristánu. Americká letadla to místo bombardovala a zabila šest civilistů, včetně tří dětí. Hekmatjár vesnici opustil několik hodin předtím.

Berkoffovy informace slyšelo jen několik málo důstojníků, nikoli celá eskadrona: většina jejích příslušníků neměla tušení, co je to HIG a nakolik je fanatický. Netušili, že členové této skupiny, o které dosud nikdy neslyšeli, se je už brzy budou pokoušet zabít.

S tím, jak Fentyho oddíl putoval na sever, se vegetace stávala bohatší a krajina malebnější, byla plná dravých řek a vysokých hor. Po cestě překonali neblaze proslulý průsmyk Gardéz – Chóst, kde byli dvě desetiletí předtím sovětští vojáci pravidelně pod palbou. Nyní tato tradice přešla na vojáky americké. Na předsunuté operační základně Gardéz Fenty a jeho muži přenocovali.

Druhého dne Fentyho konvoj cestoval z Gardézu na předměstí Kábulu a odtud na džalálábádské letiště, což znamenalo celkovou vzdálenost více než 200 km. Nebyla to snadná cesta. Berkoff dostal hlášení, že část hlavní silnice mezi Kábulem a Džalálábádem, poblíž přehrady Suróbí, je mimo provoz. Nebylo mu řečeno, že je poškozená nebo opravovaná, jen to, že je… *mimo provoz*. Nedostal žádné další vysvětlení a ani ho nebylo třeba. Toto byl Afghánistán a tak to zde chodilo. Následujícího dne se konvoj vydal dlouhou alternativní trasou, kdy se kodrcal křížem krážem přes hory sem a tam. Trvalo to osmnáct hodin, ale všichni dorazili do Džalálábádu živí a zdraví.

Afghánistán není zrovna známý svou bezvadnou infrastrukturou. Stává se tam, že letní lijáky zničí cesty a i za optimálních podmínek je často cesta tak úzká, že konvoj musí sjet do říčního koryta. Pokud se chce vodě vyhnout, musí podstoupit riziko jízdy kolem srázu. V den, kdy Fentyho konvoj opustil Chóst, zahynul jeden příslušník americké námořní pěchoty v provincii Nangarhár – kterou měl konvoj cestovat – když sjel s humveem ze silnice.*

V Nangarháru, na letišti v Džalálábádu, se Fenty a jeho muži spojili s praporem 10. horské divize, který tam byl umístěn; šlo o 1. prapor 32. pluku pěchoty vedený podplukovníkem Chrisem Cavolim – tím, kdo mu s takovým požitkem prohazoval běžecké boty. Družný a halasný Cavoli byl přesným opakem Fentyho. Fenty dokázal celé hodiny mlčet, zatímco Cavoli byl nepokojný jako hyperaktivní dítě. Během nasazení v Jugoslávii Fenty poslouchal ztlumenou country hudbu, kdežto Cavoli si naplno pustil The Clash a Springsteena. Nyní byli oba v Afghánistánu. Cavoli a jeho nejlepší kamarád byli rádi, že se vidí, ale Cavoliho víc zajímal stav Fentyho manželky Kristen.

Kristen Fentyová nebyla celé roky schopná otěhotnět. To jejímu muži nevadilo, hodně se stěhovali a jejich životní styl nebyl pro rodičovství zrovna optimální. Byli celkem spokojení. Všechno se změnilo v létě

* Četař Nicholas Anderson ze Sauk City ve Wisconsinu.

2005, když Kristen – ve čtyřiceti – otěhotněla. Jejich holčička se měla narodit v dubnu.

Od: Joe Fenty
Odesláno: pátek, 17. března 2006
Komu: Kristen Fentyová

Drahá, doufám, že je všechno v pořádku. Jsem teď na cestách, ale rád si přečtu zprávu od tebe. Napiš mi, jak se cítíš. Je to tu hrozné. Jedu na to nejodlehlejší možné místo na Zemi…

Chybíš mi. Mám tě rád.
Joseph

Od: Kristen Fentyové
Odesláno: pátek, 17. března 2006
Komu: Josephu Fentymu

Miláčku, dostals mail, který jsem ti poslala včera a noc předtím? (…)
V našem čtenářském klubu budeme v květnu organizovat pouštění draků na počest obnovení pouštění draků v Kábulu, kde to předtím Tálibán zakázal. Chceme, aby lidé vyráběli „draky pro vojáky“ a potom je pouštěli. (…)
Doma je uklizeno a já jsem připravena odjet do porodnice. Ale nechci to protrpět a přemýšlím, že bych si vzala prášky. Co říkáš? Jaké by se ti líbilo jméno? Lauren? Kelly? Myslím, že by to měla být Kelly, kdyby se narodila dnes (na den svatého Patrika) – je to dvacet let, co jsme spolu začali chodit. (…)

Mám tě ráda,
Kristen

Při rozcvičkách se Fenty svěřil Delu Byersovi, že má obavy kvůli tomu, jak starým otcem se brzy stane. Bylo mu čtyřicet jedna.

„Ale, Joe," odpověděl Byers. „V běhu jsi lepší než devadesát procent armády – o co ti jde?"

Byers mu připomněl, že v pozemních silách není nic snadné, což se týkalo i rodičovství. Byersovy děti už byly v pubertě a on většinou nebyl doma.

„Aspoň ji uvidíš, jak roste."

V zasedací místnosti 1. praporu Cavoli svým lidem představil Fentyho. „Poskytněte mu a jeho týmu veškerou podporu, kterou potřebují," prohlásil.

Předtím než vyrazili na poslední úsek cesty, Fenty a jeho oddíl využili zastávky v Džalálábádu – kde byl nový štáb brigády pověřené touto operační oblastí – k zahájení plánování blížící se operace v provincii Kúnar, která podle Fentyho byla „nejodlehlejším místem na světě". Vojáci z 3-71 Cav, 1-32 Inf a 2. praporu 3. pluku námořní pěchoty se měli účastnit operace Mountain Lion, po níž se Fenty a 3-71 Cav měli přesunout do Núristánu. 19. března Fentyho konvoj vyrazil z Džalálábádu.

Cesta vedla podél řeky Kúnar, která oživila okolní krajinu, a tak hnědou vystřídala sytě zelená. Zastavili v táboře Wright – což bylo stanoviště po cestě – a vyšplhali na někdejší mudžáhidskou pozorovatelnu, tři sta metrů nad okolním terénem. Odtud viděli prastarý průsmyk Náwa vedoucí do Pákistánu. Tudy před dvěma tisíci třemi sty lety táhla Alexandrova kavalerie, jak jim řekl Berkoff. Další temná připomínka impérií, která zde neuspěla.

3 Jako další den na střelnici

CÍLEM KONVOJE BYLA MALÁ ZÁKLADNA SPECIAL FORces postavená v roce 2004 v průsmyku Naraj v provincii Kúnar poblíž hranice s Núristánem. Fentyho muži z toho tábora měli udělat plně funkční předsunutou operační základnu. Měli být vůbec první jednotkou konvenčních sil v regionu.

Brzy po svém příjezdu se vojáci přemístili do kasáren, kde předtím bydleli příslušníci afghánských bezpečnostních gard, což byli najatí kontraktoři, kteří nebyli přímo napojení ani na afghánskou armádu, ani na tamní policii. Kapitán Special Forces Steve Snyder,* jehož tým byl jedinou americkou jednotkou v Naraji, dokud tam nedorazil 3-71 Cav, nařídil Afgháncům, aby se přesunuli do stanů, ale ve skutečnosti byli všudypřítomní: v barácích byl cítit pot, shnilé jídlo a fekálie. Jeden z důstojníků 3-71 Cav, kapitán Pete Stambersky, si dal pod nos deodorant, aby vůbec mohl dýchat. Snyder věděl, že to tam páchne, ale věděl i to, že zápach nepřátelských raket je mnohem horší. Je lepší mít střechu nad hlavou, pomyslel si.

Berkoff ty spartánské podmínky považoval za demoralizující. Takové to nebylo pouze v Naraji, celou dobu po cestě z Chóstu do Džalálábádu byl on i ostatní z 3-71 Cav zděšeni tím, jak byli vojáci na amerických základnách namačkáni na polních lůžkách vedle sebe. Veteráni z Iráku nemohli uvěřit tomu, jak primitivní podmínky jsou v Afghánistánu

* To není jeho skutečné jméno. V mnoha případech, včetně tohoto, jsou jména vojáků ze Special Forces, vojenských zpravodajců nebo Afghánců, kteří pracovali s Američany, pozměněna, buďto na jejich žádost, nebo kvůli obavám o jejich bezpečí.

v porovnání s Irákem – a to v Afghánistánu byli Američané mnohem delší dobu. Ale důstojníci věděli, že Irák je pro jejich vrchního velitele ta hlavní válka, zatímco Afghánistán je „bokovka".

Snyder a jeho dvanáctičlenný tým Special Forces byli v Naraji od ledna. Byli to zapálení bojovníci motivovaní smrtí devatenácti Američanů – též ze speciálních jednotek – kteří tam zahynuli před jejich příjezdem.

V červnu 2005 byl v rámci operace Redwing do hor Kúnaru vysazen čtyřčlenný oddíl SEALů, kteří měli vystopovat nepřátelského velitele jménem Ahmad Šáh. Povstalci Američany napadli, zabili tři členy oddílu a sestřelili vrtulník chinook, v jehož troskách zahynuli další SEALové a posádka helikoptéry, celkem devatenáct osob. Pro muže ze speciálních jednotek námořnictva to byly vůbec největší ztráty od druhé světové války.*

---

* Členy původního týmu SEAL byli poručík Michael P. Murphy z Patchogue v New Yorku, námořní poddůstojník druhé třídy Matthew Axelson z Cupertina v Kalifornii a námořní poddůstojník druhé třídy Danny Dietz z Littletonu v Coloradu. V chinooku zahynuli vrchní námořní poddůstojník Jacques J. Fontan z New Orleans v Louisianě, starší námořní poddůstojník Daniel R. Healy z Exeteru v New Hampshire, korvetní kapitán Erik S. Kristensen ze San Diega v Kalifornii, námořní poddůstojník první třídy Jeffrey A. Lucas z Corbettu v Oregonu, námořní poručík Michael M. McGreevy Jr. z Portville v New Yorku, námořní poddůstojník druhé třídy James E. Suh z Deerfield Beach na Floridě, námořní poddůstojník první třídy Jeffrey S. Taylor z Midwaye v Západní Virginii, námořní poddůstojník druhé třídy Shane Patton z Boulder City v Nevadě, štábní seržant Shamus O. Groare z Danville v Ohiu, nadpraporčík Corey J. Goodnature z Clarks Grove v Minnesotě, seržant Kip A. Jacoby z Pompano Beach na Floridě, seržant první třídy Marcus V. Muralles z Shelbyville v Indianě, hlavní seržant James W. Ponder III z Franklinu v Tennessee, major Stephen C. Reich z Washington Depot v Connecticutu, seržant první třídy Michael L. Russel ze Staffordu ve Virginii a nadpraporčík Chris J. Scherkenbach z Jacksonville na Floridě. Více k této akci Marcus Luttrell a Patrick Robinson: Operace Redwing: Svědectví účastníka neúspěšné bojové akce. Omnibooks 2013. Luttrell akci jako jediný přežil.

V polovině roku 2005 velitel speciálních operací v Afghánistánu zvažoval opuštění základny v Naraji. Namísto toho tam velení vyslalo konvenční síly (3-71 Cav), aby Snyderovi pomohly.

Snyderovým úkolem bylo zneškodnit nebo zničit to, čemu se říkalo protikoaliční milice – ve stručnosti kohokoli, kdo neměl rád koalici vedenou Spojenými státy. Věděl, že bojovníci Tálibánu se stahují do Pákistánu, takže jeho prvním úkolem bylo projít hranici, která nikomu nebránila v pohybu. Afghánský Dokalám hraničil s pákistánským Arandu. Bylo jasné, že afghánští a pákistánští pohraničníci pohyb přes hranici ignorují. Každý, kdo ji chtěl přejít, tak mohl bez potíží učinit. To se změnilo teprve ve chvíli, kdy si afghánští pohraničníci uvědomili, že je pozorují Američané. Pak se brána zavřela a všichni se vrátili do práce.

Při patrolách v oblasti Snyder a jeho muži navštěvovali vesnice a osady, které byly tak odlehlé, že se tam mohli dostat jen pěšky. Okolní hory dosahují výše přes čtyři tisíce metrů nad mořem a i některé průsmyky jsou ve výši přes tři tisíce metrů. Když Američané dorazili do některé z vesnic, vždy se zeptali tamních stařešinů, zda mohou dál. Místní je pokaždé vítali s puškami v rukou tak, jako jejich předkové. Snyderovi to připadalo, jako by se ocitl v jiném století. Mnozí z místních americké vojáky považovali za Sověty, kteří se zase vrátili. Někteří ani nevěděli, že Sovětský svaz přestal existovat. Jiní neslyšeli o 11. září a někteří zase 11. září považovali za odvetu za americkou invazi do Afghánistánu v říjnu 2001. Většina z nich neuměla číst, jen málokdo něco věděl o moderní medicíně. Jednou za nimi na základnu přišel Afghánec, který potřeboval lékařskou pomoc, protože si dal na ránu mokrý beton jako mast. Snyder si všiml, že Afghánci nemají ponětí o čase, zdálo se, že ani nevědí, kolik jim je let. Když se ptal na jednoho povstalce, odpovídali mu, že ho neviděli dva nebo tři dny, dva nebo tři týdny, dva nebo tři roky.

Vojáci ze Special Forces měli operovat ve světě, kterému nerozuměli.

Snyder a jeho zpravodajský důstojník seznámili muže z 3-71 Cav s jejich novým působištěm a zlovolnými sousedy. Ve vesnici Kamdeš byl místní velitel HIG, který působil v ilegalitě, ale předpokládalo se, že pendluje mezi Afghánistánem a Pákistánem. Velitel Tálibánu žil v Pitigalu, další velitel HIG v Buzagalu. Ve vesnici Sedmašal prý žil výrobce trhavin známý jako Inženýr – tu přezdívku v oblasti dávali každému, o kom se myslelo, že má nějakou školu. V Gawardeši zase vládl místní pašerák dřeva a velitel HIG.

V údolí Kotja* zase byli bratři Ajjúbové. V červnu 2004 se skupina příslušníků námořní pěchoty vracela na svou malou základnu po šestatřicetihodinové patrole. Když zkontrolovali svou výstroj, jeden z nich zjistil, že nemá noktovizor. Následujícího dne mu nadřízení řekli, že se má s jedním nebo dvěma členy svého oddílu vrátit na provizorní pozorovatelské stanoviště pro noktovizor. Nenašel ho tam, ale po cestě zpátky byli napadeni skupinou Afghánců, kteří připravovali léčku na americký konvoj. Dva příslušníci námořní pěchoty při tom zahynuli.** Za jejich smrt byli podle Snydera údajně odpovědní bratři Ajjúbové – Daoud, Sardar, Mohammed a další.

---

* Podle některých map je údolí Kotja v provincii Kúnar a ne v Núristánu, což je důsledkem sporu obou provincií o okres Ghaziabád. Hranice na mapě z roku 2002 vydané prozatímní afghánskou vládou jsou takové, že Kotja je v Kúnaru, což ale odborníci zpochybňují. Berkoff jednou řekl náčelníkovi afghánské policie v Naraji v provincii Kúnar, že jeho síly se mají přesunout do Gawardeše – oficiálně v Kúnaru – ale náčelník mu odpověděl, že mapa je chybná a Gawardeš je v Núristánu. Richard Strand, expert na Núristán, vojenským důstojníkům, kteří ho ohledně této věci oslovili, tvrdil, že takové chyby vedou ke zbytečným správním sporům a často je Núristánci považují za součást snahy uloupit jejich území. Joshua Foust, civilista, který pracoval v armádním programu Human Terrain System, také poukazoval na špatné mapy, které též způsobovaly nejasnosti ohledně toho, které americké jednotky mají kde působit.

** Po cestě pro ztracený noktovizor vzal vojín první třídy Daniel McClenney z Flat Creeku v Tennessee s sebou četaře Justona Thackera z Princetonu v Západní Virginii a četaře Briana Molbyho z města Troy v Michiganu. Molby jako jediný přežil.

Jako nový velící důstojník základny v Naraji se Fenty rozhodl, že zneškodnění bratrů Ajjúbových je jeho první prioritou. K tomu však potřeboval spolupráci stařešinů z údolí Kotja, a tak je pozval do Naraje, aby se tam zúčastnili šúry – což je poradní těleso složené z vesnických stařešinů, které je důležitým politickým orgánem v řadě muslimských zemí. Stařešinové přijali pozvání a přišli na základnu, ale Fentyho pokusy o sblížení ignorovali. Navíc mu řekli, aby se údolí vyhýbal. Tvrdili také, že o bratrech Ajjúbových nic nevědí.

Jeden americký činitel později prohlásil, že už jejich příchod na americkou základnu na Fentyho žádost znamenal z jejich strany kooperaci. „Z pohledu Afghánců to není jen tak, když reagujete jako pes, na kterého někdo zahvízdá," vysvětloval. „Navíc když jde o čelné představitele vesnic. To, když vypadají jako sluhové zahraničního okupanta, podkopává jejich prestiž v očích ostatních. Takže to, že přišli, byl úspěch. To, že to nevidíme a namísto toho jsme rozhořčeni tím, že se nechovají tak, aby to reflektovalo naše zájmy, je krátkozraké." Ale Snyder to považoval za evidentní přístup „nevidím zlo, neslyším zlo", s nímž se setkával v uplynulých třech měsících. Přijdou, lžou a chtějí peníze na nějaký projekt, uvažoval. „Vypadněte," odpověděl. Byl znechucen.

Ještě před východem slunce 29. března zhruba sto příslušníků 3-71 Cav nasedlo do vozidel humvee a do lehkých nepancéřovaných náklaďáků (light medium tactical vehicle, LMTV) a vyrazilo na sever. Fentyho doprovázel velící vrchní seržant Del Byers, kapitán Matt Gooding a oddíl Able, úderný tým – odstřelovači a průzkumníci – z roty Cherokee, a malá skupina zvaná síla rychlé reakce, která měla zůstat stranou pro případ nutnosti naléhavého zásahu posil.

Než odjeli, Berkoff sniperům a průzkumníkům rozdal fotografie Ajjúbů. Nevěřil, že by se ukázali, ale jeden nikdy neví.

Velitel roty Cherokee* kapitán Aaron Swain jel na čele pětadvaceti vozidel. Cesta měla trvat čtyřicet minut a potom měl následovat čtyřhodinový pochod do vesnice Kotja. Dno údolí bylo široké asi jako polovina fotbalového hřiště, řeka, která tudy tekla, měla šířku silnice. Při druhé části cesty Snyder a jeho oddíl šli napřed a byli připravení kdykoli zahájit palbu na nepřítele. Byla to ukázka americké síly, jakou to údolí ještě nepoznalo.

Zatímco Snyder tam byl proto, aby zajal nebo zabil bratry Ajjúbovy, Fenty doufal, že se sblíží s obyvateli Kotji a přesvědčí je, aby pomáhali 3-71 Cav a afghánské vládě. Pokud to vypadá, že tyto dva cíle byly protichůdné – pomáhat některým Afgháncům a zabíjet jiné – pak to jen ukazuje, jak složitá byla povaha americké mise, nehledě na někdy komplikovaný vztah mezi speciálními a konvenčními jednotkami.

Když Fenty a Byers dorazili do vesnice ležící na strmé hoře, vítali je tam stařešinové a další obyvatelé. Fenty a Byers si řekli, že to bylo nějak moc jednoduché. Čtyři hodiny pochodovali údolím a nepotkali jedinou osobu. Nyní, když byli ve vesnici, viděli jen starce a děti. Ženy byly očividně uvnitř příbytků, kam se skryly – lépe řečeno byly ukryty – z náboženských důvodů, ale kde byli mladí muži? To všichni pracují a pasou stáda? Snaží se nechodit Američanům na oči? Nebo jde o něco nebezpečnějšího?

Stařešinové se bavili s Fentym a Byersem, kteří s sebou měli tlumočníka. Ne, tvrdili Afghánci, nevíme o žádné povstalecké jednotce v oblasti. Ne, nikdo nám nevyhrožuje. Ajjúbové? Ti ve vesnici už dlouho nebyli. Opět staré známé „nevidím zlo, neslyším zlo".

Fentyho to celé nějak zneklidňovalo. Byers na tom byl stejně. Poděkovali stařešinům za jejich ochotu a připravili se na další cestu. Fenty

---

* Tato skupina pěšáků, rota Charlie, měla v té době přezdívku Gladiátoři a jako Cherokee se začala nazývat později. Ale kvůli konzistenci a jednoduchosti s ní kniha operuje jako s „Cherokee". „Oddíl" (v anglickém jazyce troop) a „rota" jsou to samé – obě jednotky sestávají ze tří až čtyř čet a mají mezi stem až dvěma sty vojáků – ale „oddíl" se používá u kavalerie, kdežto „rota" u pěchoty. Ačkoli 3-71 Cav byl sám o sobě jednotkou kavalerie, rota Cherokee sestávala z pěšáků.

pověděl velitelům bezpečnostního týmu roty Cherokee, štábním seržantům Mattu Cussonovi a Nicholasi Plattovi, a odstřelovači seržantu Johnu Hawesovi, který k nim byl převelen, aby se přidali ke zbytku 3-71 Cav, když opustili vesnici a vydali se k cestě. Jakmile se všichni dostali za zatáčku a zdálo se, že se dostanou bez problémů pryč, Fenty řekl, že bezpečnostní tým by se měl rozdělit, přesunout se na horu na protější straně údolí a hlídkovat tam.

Fenty vzal vysílačku a vydal rozkazy: vyrazili. Následovala léčka. Cusson, Platt Haws a další členové bezpečnostního oddílu se otočili a zmizeli na jižní straně údolí. Jakmile vylezli nahoru, Hawes se skryl v křoví. Vyrůstal v severní části státu New York, kde jeho příbuzní lovili jeleny, krocany a pernatou zvěř. Vyhrál několik tamních střeleckých závodů a trénoval juniorský střelecký tým. Když maturoval, trénoval čtyři nebo pět dnů v týdnu. Nikdy však nestřílel na člověka. Nyní měl odstřelovačskou pušku s kvalitním zaměřovačem a chystal se zabíjet lidi.

A ti přišli.

Přesně jak to Fenty předpokládal, se asi půl hodiny po odjezdu amerických vojáků na okolních hřebenech objevili mladí muži, kteří se vydali zpátky do vesnice. Hawesova vysílačka jela na plné obrátky, když hlásil, jak se před nimi a za nimi objevují muži, na jižních i severních svazích. Nikdo z nich neměl pušku. Kdyby někdo měl zbraň nebo vysílačku, byl by považován za „pozitivně identifikovanou hrozbu" a jako takový by byl oprávněným terčem, ale americké předpisy pro použití síly zakazovaly střílet na někoho jen proto, že se chová podezřele. Hawes a ostatní mohli pouze pozorovat a čekat na případné trable.

Asi hodinu po odjezdu vojáků z vesnice se tři muži vydali po stezce na východ. Jeden nesl AKM, modernizovanou verzi kalašnikova. Přišli do shluku čtyř budov naproti svahu, kde se skrýval Hawes. Zabezpečovací tým to ohlásil ostatním, aby se ujistil, zda v údolí nezůstali nějací členové afghánských bezpečnostních gard. Nezůstali.

Čtyři průzkumníci ze zabezpečovacího týmu se nenápadně přesunuli asi padesát metrů směrem na východ, aby zkontrolovali jednu prázdnou

budovu. Když pronikli dovnitř, muž, který předtím nesl AKM, se náhle objevil na střeše jednoho z příbytků. Hovořil do vysílačky s prodlouženou anténou. Nevšiml si Američanů a šel dovnitř, načež se vynořil z jiné budovy v tom shluku. Nyní měl AKM *a* vysílačku.

Cusson se zeptal operačního střediska eskadrony, zda může střílet. „To vypadá, že to je pozitivně identifikované nebezpečí," řekl Berkoff. Cusson dostal svolení.

Vyřiď ho!

Muž s AKM přelezl kamennou zídku a zvedl jeden kámen, za kterým očividně něco skrýval.

Průzkumník bezpečnostního oddílu seržant David Fisher změřil vzdálenost toho muže laserovým dálkoměrem. Byl 152 metrů daleko.

Hawes namířil.

A potom to zmáčkl. První ranou toho Afghánce trefil do pravé poloviny hrudi, což ho otočilo. Hawes ho zasáhl ještě dvakrát a pak šel ten muž k zemi.

To byl jeho první zásah. Hawesovi to však připadalo jenom jako další den na střelnici.

Afghánci vyběhli z budovy. Jeden chlapec běžel na západ, k vesnici. Následoval ho jeden starší muž. Ze shluku příbytků vyběhli další mladí muži, kteří zamířili do hor. Někteří příslušníci bezpečnostního oddílu už se vydali k mrtvému, aby ho zkontrolovali, když z toho příbytku vyběhla jedna žena, vzala vysílačku a AKM a rozběhla se zpátky.

Členové bezpečnostního oddílu vyfotografovali mrtvého povstalce a v příbytku zajistili AKM. Jeden z Američanů slyšel ve vysílačce nějaký mužský hlas, ale neměli tam tlumočníka, takže nevěděli, co říká. A potom se na jiné frekvenci ozvalo hlášení v angličtině, ve kterém průzkumníci v údolí oznamovali, že se k nim z vesnice blíží desítky mužů. To nebyla dobrá zpráva.

Předtím než Hawes vystřelil, byli velitelé bezpečnostního oddílu schopni průběžně podávat hlášení vysílačkou nadřízeným, jakmile se muži přesunuli na dno údolí, komunikace vázla. Fenty a Swain se

snažili velitelům oddílu sdělit, že mají najít místo, které by se dalo bránit, aby Swain mohl vést sílu rychlé reakce do údolí. Měl k dispozici minomety a útočné helikoptéry a byl odhodlán je použít. Jenže se nemohli s veliteli oddílu spojit a potom se začalo stmívat, takže pokus o podporu by bez dobré komunikace byl nebezpečný. Síla rychlé reakce (Quick reaction force, QRF. Jde o vyčleněnou skupinu, která musí okamžitě vyjet ze základny na pomoc a nikde není stanovena její velikost.) se přesunula nad údolí, zatímco velitelé zabezpečovacího týmu rozhodli, že je načase se stáhnout.

Všichni členové oddílu se v pořádku dostali do bezpečí, aniž by se střílelo. Nebylo jasné, zda to povstalci vzdali nebo je zabezpečovací tým eliminoval, ale honička každopádně skončila. Následujícího dne afghánská policie potvrdila, že Američané zabili Daouda Ajjúba, vůdce jedné povstalecké skupiny.

Takže úplně první operace konvenčních amerických sil v této části země byla úspěšná. Celkový dojem však nebyl tak jednoznačný. Povstalce, jak se zdálo, převaha Američanů nezastrašila. Skryli se a bezostyšně plánovali léčku. Když byl jejich vůdce zastřelen, to první, co jeho příbuzní udělali, bylo, že ukryli jeho zbraň a vysílačku pro budoucí použití. Nezdálo se, že by se amerických vojáků báli.

A stařešinové z údolí Kotja? Ukázali, jakým způsobem jejich předkové v těchto horách přežívali po celá staletí: když se jich někdo na něco zeptal, řekli mu to, co chtěl slyšet.

Berkoff pracoval s tlumočníky na zprávě, která měla být sdělena zbývajícím členům Ajjúbova gangu: Složte zbraně, nebo zemřete. Ta výhrůžka moc nefungovala. Asi za týden přišla informace, že Ajjúbova skupina se vrátila. Fenty nařídil veliteli roty Cherokee Swainovi, aby střílel osvětlovací miny – v podstatě obří světlice – do údolí ze základny v Naraji. Tak chtěl starším v Kotji dát vědět, že ví o tom, že nepřátelští bojovníci se vrátili.

Na základně Fenty nařídil postavit sprchy, prádelnu, splachovací záchody a nové piknikové lavice. Jednou denně bylo vydáváno teplé jídlo. Bylo zahájeno letecké zásobování, ačkoli ne bez problémů: hned první dodávka dopadla do sousední řeky Kúnar. Místní si chtěli přivydělat, a tak naskákali do vody a zachránili ty věci, které potom přinesli na základnu.

Několik dnů po tom, co Swain začal střílet osvětlovací náboje, přišel asi tucet starších z Kotji do Naraje a požádal o setkání s Fentym. Ten tam nebyl, takže se s nimi na bráně setkal aktuálně nejvýše hodnostně postavený důstojník na základně, tedy Swain.

„Nestřílejte, prosím, ty světlice," řekli. „Děsí naše děti a zvířata."

„Dobrá," řekl Swain. „Ale nechci slyšet o tom, že dál podporujete bratry Ajjúbovy."

O týden později se vrátili. „Vyhnali jsme je z údolí," řekli Swainovi.

Když Aaron Swain v roce 1998 dokončil West Point, určitě by ho nenapadlo, že jednoho dne bude takto vyjednávat se starci v obskurním afghánském údolí. Jeho výcvik nebyl zaměřený na jednání s civilisty, nýbrž na zabíjení padouchů. V 90. letech se nezdálo pravděpodobné, že by Američané měli válčit v Afghánistánu.

Jenže nyní se prakticky stal americkým velvyslancem v údolí Kotja. Rozhodl se, že bude postupovat jinak než Snyder, jehož netrpělivost často působila jako nepřátelství, a pozval všechny stařešiny do Naraje. Když dorazili, projevil vůči nim úctu, když pro ně zorganizoval hostinu.

Když se všichni posadili, poděkoval jim za to, že vypudili bratry Ajjúbovy z údolí. „Jsem vám vděčný," řekl. „Chci, aby sem byla postavena cesta, abyste se snáze mohli dostat z údolí a zpět."

O více než měsíc později, když se objevily zprávy, že výrobce výbušnin přezdívaný Inženýr je v údolí Kotja, Swain znovu začal střílet světlice.

To, co prožil 3-71 Cav v údolí Kotja, si američtí vojáci zopakovali po celém Núristánu, když se zde pokoušeli uchytit prostřednictvím protipovstalecké strategie.

Dokonce i na afghánské poměry byla údolí a vesnice Núristánu čímsi mimořádným. Více než 99 % obyvatel této provincie tvoří etničtí Núristánci, zatímco jinde v Afghánistánu tvoří jen nepatrnou menšinu – kolem 1 %. (Někteří Núristánci mají modré oči a zrzavé vlasy a také jiné rysy, díky nimž vypadají jako Evropané, což přiživuje dávno vyvrácený mýtus, že jsou potomky Řeků a Makedonců, kteří tam zůstali po odchodu Alexandrovy armády.) V Afghánistánu jsou Núristánci považováni za velmi tvrdé lidi, a to už je co říct. Většina Afghánců o nich ví jen to, že jejich předkové nebyli muslimové a že to byli stateční a odhodlaní bojovníci proslulí pro své nájezdy proti muslimům v nížinách. Z toho vychází i současná reputace Núristánců jako horských bojovníků – drsných, efektivních a necivilizovaných. To, zda byla oprávněná i v roce 2006, nebylo podstatné.

Berkoff se snažil nastudovat informace o Núristánu před bojovým nasazením a povšiml si, že povstalecká mentalita je důležitou součástí tamní kultury. Fenty mu dal starou knihu o regionu, „The Kafirs of Hindu Kush" (Kafírové z Hindúkuše), kterou napsal major britské armády George Scott Robertson, který tento kraj navštívil v letech 1890–1891. V té době byli Núristánci jedinou etnickou skupinou v Afghánistánu, která odmítala přestoupit na islám a namísto toho vyznávala náboženství, které podle všeho nějak souviselo s primitivní formou hinduismu; Núristánci byli známí jako „Kafírové" neboli nevěřící a Núristán byl označován jako Kafíristán, tedy „země nevěřících".

V roce 1896, jen několik let po Robertsonově návštěvě Kafírové přijali islám, mnozí z donucení. Kafíristán se stal Núristánem neboli „zemí osvícených". Mnozí Núristánci se stali velmi zbožnými, přestože jim to nijak neubralo na jejich vzpurnosti. Údajně patřili k prvním povstalcům proti komunistům, kteří v roce 1978 svrhli afghánskou vládu. Někteří Núristánci vyprávěli příběhy o dramatických a krvavých útocích na tyto vetřelce, ačkoli se jen těžko dá rozeznat, co je pravda a co mýtus.

Během sovětské okupace se část východního Núristánu stala polosamostatným státem Dawlat,* jehož oficiální název zněl Islámský revoluční stát Afghánistán. Prosazoval extremistický salafistický islám a byl oficiálně uznán Pákistánem a Saúdskou Arábií. Vládl v něm jeden velmi obávaný válečník, který pronásledoval a zabíjel své rivaly. Mezi nimi byli Núristánci.

V severním Kúnaru a východním Núristánu nalezneme nejméně čtyři velké etnické skupiny – Paštúny kmene Mašwání, Paštúny kmene Salarzáj, Núristánce a Gudždžary – které proti sobě v dějinách mnohokrát bojovaly. To jediné, na čem se první tři skupiny shodnou, je jejich averze k té čtvrté, Gudždžarům, chudému etniku potulných dělníků, které ostatní často označují za zlodějské ničemy.

Každá skupina se dále dělí na podskupiny, které mají své vlastní politické ambice. Núristánci sestávají z Komů, Kátů, Kuštózů a Kalašů. Tyto podskupiny se spolu sváří a také se dál dělí na oddělené klany zatížené spory a rivalitou. Například Komové se dělí podle původu, který odvozují od vzdálených předků. Nepovažovali se za součást Dawlatu. Obyvatelstvo je také rozděleno podle náboženského klíče, kdy každý vyznává jiný typ islámu. Například obyvatelé okresu Kámdeš praktikují islám, který se liší tím, že jejich duchovní mají interpretovat Korán, takže je zde větší pravděpodobnost, že do tohoto výkladu budou vkládat své vlastní politické názory.

Mezi núristánskými podskupinami běžně vypukaly boje. Komové často bojovali se sousedními Kuštózy a ty v 90. letech vypukly znovu, když se, mimo jiné, nepohodli o vodu, takže došlo i na kladení min na nepřátelské území. V roce 1997 Komové vypálili jednu vesnici etnika Kuštózi, takže nejméně pět set rodin přišlo o střechu nad hlavou.

Vzhledem k tomu nebylo překvapením, že tito vesničané, jinak k cizincům poměrně pohostinní, neprojevili zpočátku vůči Američanům nadšení. Vytrpěli si své a dělali dál to, co pro ně v minulosti vždy

* Doslovně „stát“.

fungovalo: vodili mocnosti za nos a rozehrávali je proti sobě. Od Britů a později od Sovětů (v době, kdy se mnozí vojáci 3-71 Cav ještě nenarodili) se naučili, že mocnosti jednou odejdou. Studie Foreign Military Studies Office z Fort Leavenworthu týkající se sovětské okupace zmiňuje některé „věčné pravdy" o Afghánistánu. Jedna z nich zní: „Přeběhlictví je normální." A jiná: „Spojenectví se dá koupit za váček zlata."

4 Válka, osud a vítr

VOJÍN NICK PILOZZI ZALAPAL PO DECHU.

Sakra, nejde to, pomyslel si.

Byl duben 2006 a Pilozzi s ostatními příslušníky oddílu Able 3-71 Cav, vedeného kapitánem Goodingem, byli při operaci Mountain Lion vysazeni na vrchol čtyřtisícové, zasněžené hory v jižní části Hindúkuše. Vzduch tam byl tak řídký, že se cítil, jako by se dusil.

Pilozzi, kterému bylo osmnáct, pocházel z Tonawandy poblíž Buffala ve státě New York, takže věděl, co je to mráz. Jenže kombinace hlubokého sněhu, mrazu a nedostatku kyslíku byla zničující. Uměl skvěle řídit, ale to mu tam nepomohlo: nebyla tam žádná auta. Nebylo tam nic než skály a sníh – někde až dva metry. Většinou byl tak zmrzlý, že po něm mohli kráčet, jenže se vysílili, když ho odkopávali, aby mohli na skálu umístit minomet, který by se jinak propadl do sněhu.

Netušili, že tam bude taková zima – což je další doklad toho, jak málo toho věděli o zemi, kterou měli kontrolovat. Neměli přiměřenou zimní výstroj a vzali si pouze patnáct spacích pytlů – pro třicet mužů, k nimž patřilo i několik příslušníků námořní pěchoty, které jim poslali. A tak je rozdělali na části – na některé vyšel obal na spací pytel bez izolace, na některé letní spacák. Uložili se na skaliska, která čněla ze sněhu, a přitiskli se k sobě, aby se zahřáli. Všichni přežili, ale pro mnohé z nich to byla nejdrsnější noc jejich života. Takto vojín Pilozzi poznal údolí Korengal.

Do údolí Korengal bylo obtížné se dostat, a ještě obtížnější bylo dostat se z něj. V tomto regionu žilo asi pětadvacet tisíc obyvatel, izolovaná skupina se svým vlastním nářečím. Někteří obyvatelé Korengalu provozovali ilegální obchod se dřevem z himálajských cedrů, které tam rostly. Tito obchodníci byli tak brutální, že se domohli značného

vlivu. Kombinace této zločinecké kultury a zeměpisné, kulturní a jazykové izolace učinila z Korengalu ideální útočiště pro povstalce, kteří v 80. letech bojovali proti Sovětskému svazu a později proti Spojeným státům. (Nedaleko Korengalu v roce 2005 během operace Redwing zahynulo 19 SEALů a dalších vojáků.)

Snímek Nicka Pilozziho

Nyní byl 3-71 Cav vyslán do tohoto regionu, protože plukovník Nicholson chtěl využít dočasného souběhu činnosti 3-71 Cav (pod Fentyho velením), 1-32 Inf (pod Cavoliho velením) a 1. praporu 3. pluku námořní pěchoty, která měla na konci května Afghánistán opustit.

Nicholson, který velel brigádě, nařídil 3-71 Cav, aby provedl manévr na východ, zatímco 1-32 Inf měl blokovat údolí ze severu. Námořní pěchota a brigádní taktické velitelské stanoviště – Nicholson, brigádní velitel afghánské armády a jejich spolupracovníci – měli být vysazeni na vrchol hory a měli odtud nepřítele zahnat do údolí. Cílem bylo

vytvoření stanoviště v Korengalu, spojení s vesničany a ustavení přítomnosti afghánských úřadů. A také pobití nepřátel: podle zpravodajců byl v této oblasti povstalecký velitel Ahmad Šáh, který měl stát za katastrofou operace Redwing, a navíc ještě známý velitel al-Káidy jménem Abu Ikhlas.

Fenty vyslal Goodinga a oddíl Able, aby kontrolovali jižní část údolí Korengal, zatímco kapitán Franklin Brooks a oddíl Bravo – říkali si „Barbaři" – se přesunuli na jih do sousedního údolí Čoukaj. Většina roty Cherokee zůstala na základně v Naraji, s výjimkou úderného týmu, který byl též vyslán do údolí Čoukaj, aby zde hledal nepřátelské bojovníky.

Údolí Čoukaj bylo nejoblíbenější ústupovou trasou povstalců z Tálibánu v údolí Korengal, po níž často unikali do Pákistánu. Berkoff také informoval Fentyho a velitele 3-71 Cav, že je pravděpodobné, že při konfrontaci s většími americkými oddíly místní velitel Tálibánu „proklouzne" do Pákistánu, když předtím vyšle oddíl povstalců do Čoukaje, aby mu vyčistil cestu. Američané si na něj chtěli počkat.

Poté co málem umrzli ve čtyřtisícové výšce, Gooding vyslal štábního seržanta Matthewa Netzela a více než tucet vojáků z 2. čety oddílu Able do Korengalu, aby hlídali skladiště dřeva. Patřil mezi ně vojín první třídy Brian Moquin, devatenáctiletý mladík z Worcesteru v Massachusetts, kterého měl Netzel pod dohledem od počátku jejich nasazení.

Když Moquin dorazil do 3-71 Cav, bylo Netzelovi jasné, že to je problémové dítě, které vyrostlo – tak jako podle Netzelova odhadu každý druhý příslušník pozemních sil. Ve Fort Drum Moquin jednoho rána nepřišel na nástup v půl sedmé, takže Netzel šel a zabušil na dveře jeho pokoje.

„Co se děje, seržante?" zeptal se Moquin, když otevřel dveře a promnul si oči.

„Nejsi na nástupu, to se, kurva, děje," řekl Netzel. „Obleč si uniformu a běž na nástup."

Jelikož tyto poklesky pokračovaly, Netzel zavedl „korektivní" výcvik, kdy Moquin musel dělat sklapovačky, kliky nebo kola při běhu

navíc – jen aby ho to několik dnů bolelo, a tak nikdy nezapomněl, jakou udělal chybu. Netzel věděl, že z Moquina může být dobrý voják, byl velmi zvídavý. Jednou po rozborce a sborce zbraní se ostatní příslušníci čety vytratili, ale Moquin dál rozebíral a zase dával dohromady svou pušku.

„Hej, chlape," řekl Netzel. „Končíme."

Moquin se na něho usmál.

„Jen tak pro zajímavost," zeptal se Netzel a opětoval mu úsměv, „na co myslíš, když rozebíráš zbraň?"

„Nevím, jak ostatní," řekl Moquin, „ale rád bych se vrátil domů. A pokud to závisí na funkčnosti zbraní, tak udělám všechno pro to, aby s nimi nebyly problémy."

Kurva, to je dobré, pomyslel si Netzel.

Pětadvacetiletý Netzel se narodil a vyrůstal v severní části státu New York a rozuměl Moquinovi, jak jen mu mohl rozumět člověk, který prošel peklem drogové závislosti a dokázal se z ní dostat – v obou případech do náruče amerických ozbrojených sil. Doma Netzel zkoušel všechno možné, ale u ničeho nevydržel. V osmnácti pochopil, že pokud po maturitě zůstane doma, skončí ve vězení nebo na hřbitově. To nebylo žádné prázdné klišé. Jednoho dne se jeho kamarád nafetoval, chvíli poletoval po svém pokoji jako letadlo a potom vyletěl z okna a z druhého patra dopadl na chodník. Pád přežil, ale už nebyl jako dřív. Nedlouho poté vstoupil Netzel do armády.

„Dobře vím, proč jsi vstoupil do armády," řekl jednou ve Fort Drum Netzel Moquinovi. „Ale proč mi to nechceš říct?"

„Můj život nestál za nic," odpověděl Moquin. „Mohl jsem buďto vstoupit do armády, nebo bych šel do vězení, nebo bych skončil mrtvý."

Netzel věděl, že mu řekne právě toto.

Moquin byl talentovaný výtvarník a v Naraji se ho Netzel zeptal, jestli by mu nenavrhl tetování. „Chtěl bych asi toto," řekl Netzel. „Americkou vlajku s afghánskou dýkou. Mělo by tam být i heslo ‚Cena, kterou platíme'." – což bylo neoficiální heslo 10. horské divize – a zkratky

„OIF1 a 2“ a „OEF 7“, které odkazovaly k Netzelovým turnusům v Iráku při operaci Iraqi Freedom (OIF) a k jeho současnému nasazení v Afghánistánu, kde byl na sedmém turnusu operace Enduring Freedom (OEF). Moquin to celé nakreslil na papír, který o několik dnů později podal Netzelovi.

„Nevadí, když si to nechám vytetovat i já?“ zeptal se Moquin, když mu podával ten náčrtek. „Bez ‚OIF 1 a 2‘, samozřejmě.“

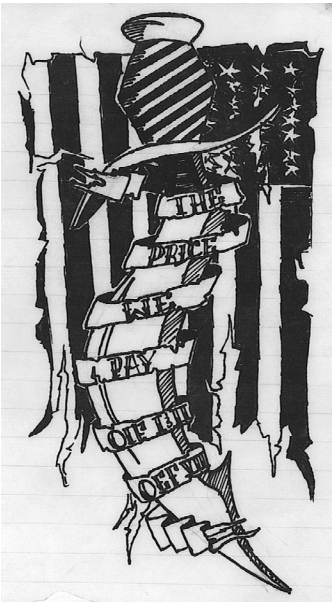

Návrh vojína Briana M. Moquina na tetování pro štábního seržanta Matthewa Netzela. *(Se svolením Matta Netzela)*

„No jasně,“ opáčil Netzel. „Je to tvoje dílo. Až se vrátíme, půjdeme k tatérovi společně. Schovej si to.“

„Ne, vezměte si to vy, kdyby se mi něco stalo,“ opáčil Moquin, „udělal jsem to pro vás.“

„Rozumím,“ poznamenal Netzel. „Schovám to a pak si to společně necháme vytetovat.“

Moquin napsal matce:

Ahoj, MAMI,

jak je? Mám se dobře. Hodně jsem tu přemýšlel. Vím, že jsem nebyl hodné dítě a způsobil jsem ti spoustu věcí, které sis nezasloužila. Nebyl jsem dobrý ke spoustě lidí a lituju toho, co jsem všechno provedl. Ale teď jsem našel své místo v životě. Mám tě rád jako nikoho jiného. Dlouho jsem se chtěl dostat pryč, protože jsem uvízl ve vlastním trápení a sobectví. Hodně jsem tu vyzrál a chci udělat všechno pro to, abys na mě byla hrdá. Omlouvám se, že jsem se neozval tak dlouho. Jsem v jednom kole a tak to bude i v následujících letech. Mám tě rád a chci, abys věděla, že jsem na tebe nezapomněl.

Snažím se být co nejlepší voják.

Chybíš mi.

Mám tě rád, tvůj syn,
Brian

Nyní byli Netzel s Moquinem v Korengalu, kde byl metr sněhu. Skoro nikdo z nich nebyl předtím v boji, takže Netzel, který měl zkušenosti z Iráku, se ujal velení, když se vydali na cestu.

Skoro pro všechny z nich byl sestup z té strmé hory – nesli při něm každý nejméně pětatřicet kilo výstroje a výzbroje – nejtěžší fyzickou zkouškou jejich života. (A to byli mladí muži v nejlepší kondici, cvičení pro takové vypětí.) Museli být stále ve střehu – kvůli nebezpečí pádu, kvůli nepříteli a kvůli těm nemotorům nad nimi (kdosi tam uvolnil kámen a pak všichni křičeli „Kámen!“ a při tom se mu snažili vyhnout). Byl to náročný, celodenní sestup. Výstup by byl lehčí.

Páté noci příslušníci čety dorazili k jednomu z nejobtížnějších míst na trase. Dostali se k útesu, který byl tak strmý, že tam sestup byl nemožný. Rozhodli se, že přespí a ráno se uvidí.

Seržant Michael Hendy byl na hlídce. Seděl potmě za skaliskem a civěl na stezku. Vtom uslyšel syčení.

„Myslím, že je prasknutá baterie," zašeptal Hendy směrem k Moquinovi. Měli tam na noc připravené baterie do termovizního zaměřovače. Bylo v nich vakuum, a když praskly, syčely. Hendy zapnul termovizi, aby mohl baterie vyměnit. Tu spatřil více než metrovou zmiji, která na něj hleděla a zvedala se jak z fakírova pytle.

A sakra, pomyslel si.

Uskočil a zařval na hodnostně nejníže postaveného vojína Tanera Edense, aby hada zneškodnil. Edens vytáhl bojový nůž KA-BAR.

„Útok!" zvolal Hendy zpoza Edense, zatímco vojína strkal k hadovi. Zmije se otočila k Edensovi a zasyčela.

„Stůj! Stůj!" vykřikl Hendy, který běžel pryč.

Edens se rozmáchl. Přestože zmiji sekl, dokázala se odplazit. To, že had unikl, jim nijak nepřidalo na klidu, ale brzy je přemohla únava a všichni usnuli.

Potom však Moquin probudil seržanta Jeremyho Larsona.

„Kontakt mezi stromy," zamumlal Moquin. Byl tam nepřítel.

Muži se připravili. Specialista Shawn Passman se po nich plazil ve spodním prádle.

Seděli a čekali.

Nic se neozývalo.

Nic.

Larson se rozhlížel Moquinovou termovizní kamerou, která zachycuje infračervené záření, včetně tělesné teploty. Viděl to samé, co Moquin, ale všiml si jednoho detailu, který Moquinovi unikl. „Nepřítel" byl na stromě, který rostl na skalisku, v asi desetimetrové výšce.

To nemůže být nepřítel, pomyslel si Larson.

Vzal baterku a posvítil na ten strom.

Byla to opice.